

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1-50 in
Din 2-4, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2-50,
veliki po Din 3-4 in 4-4,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj

Poštnina plačana v polovici

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja.

Ze v soboto so prihajali z vlaki z vseh strani v Ljubljano posetniki na kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. K slovesni otvoritvi v škofijskem dvorcu v nedeljo se je zbralo več sto udeležencev.

GOSTJE.

Škofje so se zbrali na kongres sledeči: dr. Leopold Prečan, metropolit olomuški, dr. Ante Bauer, nadškof zagrebški, O. Rafael Rodić, nadškof belgrajski, msgr. Henrik Przewdziecki, škof podleski (Siedlce), dr. Avgustin Hlond, škof katoviški, dr. Dionizij Njaradi, škof križevski, dr. Josip Marušić, škof senjski; kongresa sta se udeležila seveda tudi gg. škof ljubljanski dr. Anton B. Jeglič in škof mariborski dr. Andrej Karlin.

Iz Srbije so prišli med drugimi: univerzitetni profesor prota Stevan Dimitrijević s soprogo, univ. profesor dr. Dimitrije Stefanović s soprogo, univ. profesor dr. Lazar Mirković s soprogo, ruski časnikar Aleksij Sidorov, asumpcionist P. Privat Belard, več profesorjev, duhovnikov in akademikov.

Iz Rima: profesorji Vzhodnega instituta Mihael d'Herbigny S. J., Bogumil Spasil in M. Viller; profesor grškega kolegija in generalni prokurator belgijske benediktinske kongregacije P. Placidus de Meester, msgr. Margotti od s. Kongregacije za Vzhod, dr. Stjepan Sakač, fra. Josip Budrović od kolegija Angel, patra S. J. Herzog in Javorka; rektor Zavoda sv. Hieronima msgr. Biasiotti ni mogel priti, pa je poslal kongresu prisrčen pozdrav.

Iz Francije: ravnatelj semenišča Henrik I. Omez iz Lilla; iz Londona: časnikarka miss Annie Hristić; iz Carigrada: profesor P. Raimund Janin, P. Severin Salaville; iz Solije O. Damijan Ghiuloff; iz Gurka dr. P. Anton Schön; z Dunaja Angelica Alexandrescu.

Iz Poljske: prelat A. Okolo-Kulak, zastopnik mogilevskega metropolita dr. Roppa iz Varšave, kanonik Chodniewicz, znan iz procesa proti škofu Cieplaku in drugo-vojem leta 1923. v Moskvi, v katerem je bil obsojen na 10 let ječe, pa pred 5 meseci izmenjan za ruske komuniste zaprite na Poljskem, tudi iz Varšave; prelat Vincencij Balul iz Varšave; asistentka na varšavski univerzi, doktorica juris Sofia Rynkiewicz; Matej Bielok, župnik iz Pszczyne.

Iz Čehoslovaške: Jan Stavěl, kanonik olomuški, msgr. Oldřich Karlik, nadškofov tajnik, univ. profesor dr. Josip Vařica iz Olomuca, msgr. Rafael Kozák iz Kromeriza, prof. Fran Pechuška iz Prage, gim. profesor dr. K. Kadlec iz Rokycan, gim. profesor Pavel Kvasnička iz Holešov, šefredaktor Ladislav Zamykal iz Olomuca, redaktor dr. Fran Hrachowsky iz Olomuca, dr. Alfred Fuchs iz tiskovnega oddelka ministrskega sveta iz Prage, profesor R. Draguet iz Prage, prof. dr. Ivan Michalsky iz Štramberka, P. Josip Lepka S. J. iz Velehrada, O. Metodij Trčka C. SS. R. iz Prešova, župnik Adolf Parma iz Rešova, župnik Robert Bartoš iz Ujezda, spiritual Jan Mlčoh iz Ogrskega Hradišta, župnik Gilbert Křikava iz Mlad. Břísticka, kooperator Leo Pospíšil iz Val. Meziříči, kooperator Jan Zonhar iz Ogrskega Ostroha, katehet Josip Baranek iz Val. Plobouky, kooperator Ambrož Lazik iz Nove Zámky, kooperator František Jemelka iz Val. Meziříči, učitelj Karol Bartušek iz Ogrskega Hradišta; bazilijane O. Stepan Rešetýlo iz Munkačeva v Podkarpatski Rusiji.

Iz Hrvatske: univ. profesorji dr. Andrija Zivković iz Zagreba, dr. J. Barac iz Zagreba, dr. Aleksander Gahs iz Zagreba, dr. Stjepan Bakšić; župnik Kerić, provincial očetov jezuitov dr. Anton Prešeren iz Zagreba, frančiškanski provincial O. Ante Cikojević iz Splita, rektor unijatskega seminarija dr. Ivan Višošević, kanonik dr. František Ković iz Senja, kanonik Dimitrije Nagi iz Križevcov, profesorja bogoslovja iz

Djakova dr. Andrija Spiletak in dr. Zvonimir Marković, profesor dr. Jan Oberški iz Zagreba, profesor bogoslovja P. dr. Rogošić iz Zaostrga in P. dr. Guberina iz Makarske, gim. prof. dr. Steinfl iz Karlovca in gim. uč. Stepan Kroppek iz Bjelovara, profesor Janko Kalaj iz Zagreba, P. dr. Eterović in P. dr. Berković iz Sinja, generalni vikar v Križevcih, kanonik dr. Daniel Šajatović, dr. Alfirević S. J. iz Zagreba, rektor jezuitskega kolegija v Sarajevu P. Leopold, gvardijan frančiškanskega samostana v Zagrebu P. Aleksij Benigar, magister pharmaciae Nikola Segedi iz Zagreba ter mnogo drugih svetnih duhovnikov, župnikov in kooperatorjev rimskega in vzhodnega obreda in redovnikov ter drugih; vsega skupaj je gostov iz Hrvatske okoli 100.

Iz Slovenije same se je kongresa udeležilo okoli 240 laikov in duhovnikov; prisostvuje kongresu ves čas tudi ljubljanski pravoslavni vojni kurat gospoda prota dr. Janovića in veliko članov ljubljanske ruske emigrantske kolonije, med njimi univerzitetni profesorji in več bivših generalov, akademikov itd.

* * *

V nedeljo se je v najlepšem prazničnem razpoloženju, h kateremu je veliko pripomoglo tudi izredno lepo vreme, v okusno okrašeni starodavni stolnici sv. Nikolaja otvoril kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja s slovesno pontifikalno mašo po vzhodnem obredu sv. Janeza Zlatoustu.

Cerkveni govor.

Pred pontifikalno liturgijo je govoril dr. J. Tomažič, ki je toplo pozdravil vse udeležence in otvoril kongres, ki naj prinese obilo sadov z božjo pomočjo:

V imenu Očeta in Sina in sv. Duha bodi pričet ta mednarodni kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. Bodite pozdravljeni vsi, ki vas je ljubezen do Kristusa in sv. Cerkve pripeljala v našo Ljubljano. Sprejmite tudi pozdrave od pripravljalnega odbora za ta kongres, sprejmite pozdrave od prevzvišenega slovenskega knezoškofa dr. Ant. B. Jegliča in od drugega slovenskega škofa, dr. Karlina. V duhu z nami je pa tudi slovenski škof dr. Martin Slomšek, ki je pred 75 leti z ustanovitvijo bratovščine dvignil češčenje sv. Cirila in Metoda, teh svetnikov krščanske edinosti, ki je vzbudil smisel za medsebojno spoznavanje vzhodne in zapadne cerkve. Nameni in cilji po škofu Slomšku ustanovljenega Apostolstva sv. Cirila in Metoda, so tudi namen tega kongresa. Proučiti hočemo vzhodno bogoslovje in seznaniti se z zastopniki vzhodne cerkve po bližje. Naj vzklje medsebojno spoštovanje in ljubezen, ki naj rodi željo po združitvi in to naj nas nagiba, da delamo za ednost vsega krščanstva. Papeži blagoslovljajo vse one, ki imajo voljo delati za ednost v Cerkvi. Znanstveno delo tega kongresa naj bo v zvezi z molitvijo korak k cerkveni edinosti. Če uvidimo, kako zelo je potrebna ednost, to je, da vse verske družbe, ki mislijo krščansko, složno delujejo na zemlji, nam je jasno, kolikega pomena so zborovanja, ki se bodo te dni vršila. Kristus hoče, da je njegova Cerkve ena in edina. To je razodel večkrat, ko je govoril o eni čredi in enem pastirju, najbolj jasno je to povedal na zadnji večerji, ko je rekel: »Sv. Oče, ohrani jih, da bodo eno, kot midva, ohrani pa tudi vse one, ki bodo po njih (apostolih) verovali, da bodo eno«. Iz bistva in pojma Cerkve same pa sledi ednost. Cerkve je kraljestvo na zemlji, če pa ni v edinosti (Slomšek), so sovražniku odprta njena vrata

Kdor torej želi obstoj Cerkve Kristusove, mora želeči tudi edinstvo. In danes je še posebno potrebna ednost, ker se združuje brezverstvo z boljševizmom k skupnemu napadu na Cerkve Kristusovo Razlike med vzhodno in zapadno Cerkvijo so malenkostne, ker nas združuje skupno češčenje prave, Rošnjega Telesa in češčenje Matere Božje. Povsod molimo tudi za cerkveno edinstvo. Vzhodni na-

rodi imajo še posebne zasluge za češčenje Matere Božje. Najlepše Marijine slike smo dobili iz Vzhoda.

Molimo vsi, prosimo Očeta, naj z ozirom na svojega Sina, ki se mu daruje na oltarjih vzhoda in zahoda in na priprošnje Device Marije ter sv. Cirila in Metoda bogato blagoslovi vsa zborovanja tega kongresa. Ne nehajmo se truditi dotlej, dokler ne bomo vsi eno, dokler ne bo edinosti v Cerkvi Kristusovi.

SVETA LITURGIJA PO OBREDU SV. JANEZA ZLATOUSTA,

ki se je nato pričela, ni samo vseh navzočih očarala po svoji čestitljivi lepoti, ampak tudi duše vseh povzdignila v resnični, globokoobčuteni pobožnosti k Bogu. Naša starodavna stolnica je v nedeljo v prvi, kar obstoja, videla liturgijo vzhodnega obreda po sv. Janezu Zlatoustu, in sicer v staroslovenskem jeziku, ki tudi na Vzhodu ni vsakdanjost, ampak se obhaja le ob prav velikih praznikih. Daroval je sv. liturgijo križevski škof dr. Njaradi ob številni asistenci; bila je to takozvana koncelebracija, kjer je darovalo sv. mašo obenem pet svečnikov. Prekrasen glas škofa se je spajal z glasovi dijakona in hipodijakona ter korom, ki je bil sestavljen iz pevskega društva »Ljubljane« pod vodstvom g. opernega dirigenta Nefata v čudovito harmonijo. Mnogoštevilno občinstvo, ki je cerkev do zadnjega kotička napolnilo, se ni moglo dovolj načuditi, kako dovršeno je pevsko društvo »Ljubljane« ob tako težavnih prilikah zmoglo svojo nalogo, da nam poda pristen utis te čestitljive, v dno srca segajoče liturgije, ki je trajala od 9. do pol 12. ure dopoldne. V prvi vrsti je to zasluga gospoda dirigenta Nefata. K temu izrednemu utisu je pripomoglo tudi vse drugo: svečano razpoloženje vseh navzočih sploh, svečana vzhodna liturgična oblačila, zavest, da družijo vse ena velika, vzvišena misel: zedinjenja cerkva v eno samo vseobsegajočo Kristusovo Cerkve. Sveti maši so prisostvovali poleg pobožnega občinstva vseh slojev zastopniki vseh svetnih oblasti, mesta in vojaštva. Enako ganjeni so bili tako katoliki kakor navzoči pravoslavci, bratje Srbi in ruski emigranti, ki so se daleč tavajoči od svoje domovine, čutili to nedeljo mogoče najbolj domače med nami kakor sploh kdaj.

OTVORITEV KONGRESA V KNEZOŠKOFSKI PALAČI.

Po sveti liturgiji so se podali odlični gostje kongresa v veliko dvorano knezoškofske palače, kjer se je kongres ob pol 12 predpoldne slovesno inavguriral.

Najprej je, najpriprčneje pozdravljen, knezoškof dr. Anton B. Jeglič, v daljšem govoru označil pomen kongresa, nakar je ravnatelj ordinariatske pisarne Dostal prebral sledeče pismo sv. očeta:

Častitemu bratu

Anton Bonaventuri, škofu ljubljanskemu v Ljubljani.

Pij XI.

Častili brat,

pozdrav in apostolski blagoslov.

Prav drago Nam je bilo nedavno obveshilo Našega ljubljanskega sina kardinala Ivana Tacci, ki načeljuje sv. zboru za vzhodne zadeve, da se bo te dni v Tvoji prestolici vršilo zborovanje, ki se bodo na njem sešli moške izvršne izobraženi v vzhodnih študijah, kakor je bilo kaj koristno sklenjeno lani na velehradskem zborovanju, ki smo ga Mi pohvalili. Golovo je obžalovati, da je malo mož, ki bi bili vsestransko poučeni o vzhodnih zadevah in da so raztreseni po vseh pokrajinah. Zato je nad vse koristno, da se večkrat (to je vsaj vsako leto enkrat) snidejo, ne le da čim globlje in obširno razpravljajo o vsem, kar zadeva vseobčno ednost Cerkve, ampak da se čim uspešneje objavijo znanstveni zaključki in posvetovanja. Zato se veselimo, da se

bodo lega prvega zborovanja o vzhodnem bogoslovju udeležili učitelji Našega rimskega orientalskega instituta z drugimi izkušenimi možmi, da bodo zborovalcem podali najvažnejša poglavja vzhodnega bogoslovja in da bodo vzbudili nove obdelovalce te vede, ker smo prepričani, da bo iz pravega spoznanja stvari vzkliko v ljudeh pravično umevanje in odkritosrčna blagohotnost, ki bo v zvezi s Kristusovo ljubeznijo verski spravi in edinosti z božjo pomočjo silno koristila. Ne nehaj torej, častili brat, tako koristno stvar krepko podpirati, v zvezi z onimi, ki so ti pomočniki pri delu, predvsem z jako spretnim doktorjem Frančiškom Grivcem, ki si je v teh študijah pridobil lepih zaslug. Mi pa prosimo iskreno po priprošnjih sv. Cirilu in Metodu, apostolih vaših pokrajin, za vas modrosti sv. Duha. V zagotovilo božjih darov in Naše ljubezni Vam bodi apostolski blagoslov, ki ga v ljubezni Gospodovi podeljujem tebi, častili brat in vsem, ki se bodo zborovanja udeležili.

Dano v Rimu pri Sv. Petru, dne 29. junija 1925. v četrem letu našega vladanja.

Pij Papež XI., m. p.

Nato je predsednik pripravljalnega odbora za kongres, univ. profesor dr. Fran Grivec pojasnil, kaj je namen kongresu, ki ni unionističen, najmenj pa propagandističen, ampak naj služi samo pospeševanju proučevanja vzhodnega bogoslovja med katoliki.

Po tem govoru je dekan teološke fakultete prelat dr. Slavič predlagal prezidij kongresa in sicer za častni prezidij vse navzoče škofe, v prezidij pa: dr. Leopolda Prečana, nadškofa olomuškega, škofa ljubljanskega dr. Jegliča in škofa križevskega dr. Njaradija. Za znanstvene seje je predlagal za voditelja P. Mihaela d'Herbigny in dr. Franca Grivca. Za tajnika: profesorja dr. Franca Lukmana in dr. Andreja Snoja. Za slovenska in hrvatska popoldanska zborovanja, namenjena širšemu občinstvu je predlagal za voditelje dr. Kamila Dočkala, kanonika dr. Alojzija Mrharja in rektorja dr. Ivana Višoševića. Za zapisnike: profesorja Jerneja Pavlina, dr. Cirila Potočnika in vikarja Franca Koretića. To se je sprejelo per acclamationem.

Nato je prevzel, toplo pozdravljen, predsedstvo nadškof dr. Prečan in se v uprav izbrani latinščini, ki je po svoji dovršenosti bila mojstrsko delo, zahvalil na izvolitvi, rekoč, da prinaša pozdrave z groba sv. Metoda na Velehradu. Pozdravil je vse navzoče in se spominjal dveh udeležencev lanskega velehradskega kongresa, ki ju je Bog medtem poklical v večnost, škofa nitrškega dr. Colbrie-Fischerja in praškega profesorja dr. Steyskala.

Sledili so pozdravi.

V imenu mogilevskega metropolita dr. Edvarda Roppa je pozdravil kongres prelat Anton Okolo-Kulak. — V imenu belgrajškega katoliškega episkopata je pozdravil udeležence kapucin o. Damijan Ghiuloff. — Nato je P. N. d'Herbigny, rektor Orientalnega instituta v Rimu, pozdravljajoč kongres, naglašal, da so uprav Slovani poklicani za proučevanje krščanskega Vzhoda. — Dr. Slavič je pozdravil kongres kot dekan teološke fakultete ljubljanske univerze v imenu fakultete. — P. Lepka je pozdravil navzoče v imenu češkoslovaške provincije Družbe Jezusove, ki ji je poverjeno vodstvo Stojanovega Doma na Velehradu. — Po tem pozdravu je vstal nadškof dr. Prečan in se v toplih besedah spominjal pokojnega metropolita olomuškega dr. Antona Cirila Stojana, prijatelja dr. Krekovega, ki se mu imamo toliko zahvaliti za razširjenje Ciril-Metodijske ideje. — Slednjič je izpregovoril dr. Andrija Zivković, ki je pozdravil kongres v imenu teološke fakultete zagrebškega vseučilišča.

Ob pol 1 popoldne je nadškof dr. Prečan zaključil zborovanje.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA V ČAST SV. CIRILU IN METODU.

Ob 3 popoldne se je vršila v stolnici ljudska pobožnost za cerkveno edinstvo. Najprej je govoril P. Val. Učak o nesreči, ki je zadela vse kristjane z razkolom ter o delu za edinstveno Cerkev. Govornik je poudaril posebno tri misli, ki se tičejo ravno Slovencev, da pomagajo pri tem misijonskem delu. Katoliška dolžnost kot taka nas sili, da ne odrečemo pomoči Apostolstvu sv. Cirila in Metoda. Poleg tega pa je naša narodna dolžnost, ki nam veva sodelovati. Kot Slovani imamo mnogo več sposobnosti in več izurjenosti, da delamo med brati za cerkveno edinstvenost. Končno je pa tudi marijanska dolžnost, ki zahteva posebno od vseh kongregacij več smisla in požrtvovalnosti pri tem misijonstvu.

Nato so se vršile slovesne svete litanije, pri katerih so peli vsi navzoči verniki. Petje je očaralo vse, in navzoči gostje Poljaki, ki so skupnega ljudskega petja v cerkvi vajeni, niso mogli dovolj pohvaliti, kako lepo poje naše ljudstvo.

Cerkvena pobožnost je bila uvod k akademiji in proslavo sv. Cirila in Metoda, ki se je nato vršila v veliki dvorani Uniona, kamor so množice hitele.

Velika dvorana Unionova je bila slavnostno okinčena. V ozadju na odru je bila slika sv. Cirila in Metoda, ki jo je narisal za to priliko ruski umetnik-emigrant. Na odru se je razmestil odbor za kongres, to je, njega predsednik dr. Grivec, ki ga je množica navzočih pristrčno pozdravila, dr. Lukman in dr. Snoj. Tudi galerija je bila napolnjena občinstva, moškega in ženskega. Krasen je bil pogled na odlično publiko v dvorani. Navzoč je bil ves episkopat z dr. Prečanom na čelu, dr. Vilko Baltič kot zastopnik vlade, zastopniki ostalih oblastev, g. gerent Likozar kot zastopnik mesta Ljubljane, rektor dr. Hinterlechner kot zastopnik univerze, general Živković kot zastopnik garnizije, don Roberto Bruzone kot zastopnik generalnega konzulata Italije, ki je na dopustu in tajnik konzulata, g. Leto, g. Sibera kot zastopnik češkoslovaškega konzulata dr. Beneša, ki je na dopustu, francoski konzul mons. Flache, belgijski konzul g. Dular in portugalski g. Štrucelj. Med občinstvom so bili prelati, svetna duhovščina, zastopniki najrazličnejših redov, laiki, mnoge dame, univerzitetni in drugi profesorji, častniki, akademiki, člani in članice Marijinih kongregacij — pestra in prekrasna slika, na galeriji v ozadju pa pevsko društvo Ljubljana pod vodstvom g. Nefata.

Akademijo je otvoril dr. Fran Grivec, ki je izvajal:

Ex Oriente lux! Z Vzhoda luč! Z Vzhoda nam vzhaja solnce, z Vzhoda je prisijalo božje solnce — Jezus Kristus. Z Vzhoda sta prišla naša apostola sv. Ciril in Metod, da sta Slovanom prigljal luč svete vere in krščanske prosvete.

Na vzhodnem nebu žare zvezde velikih cerkvenih očetov, ki so bili naši veri očetje. Na krščanskem Vzhodu bivajo narodi, s katerimi nas vežejo mnogotere vezi sorodnosti in ljubezni.

Vzhod je dežela svetih spominov. Z Vzhodom nas vežejo vezi spoštovanja, ljubezni in hvaležnosti.

Vzhod je bajna in zagonetna dežela starodavne kulture. Ta kultura je pred vsem verska, bogoslovska. Kdor hoče poznati in razumeti Vzhod, ta mora poznati vzhodno versko kulturo in bogoslovno znanost.

Pred desetletji je bilo občevanje s krščanskim Vzhodom tako ovirano ali celo pretrgano, da je bilo težko spoznavati in proučevati vzhodno cerkev in vzhodno bogoslovje. Te ovire in meje so sedaj porušene. Sedaj šele spoznavamo, kako nedostatno je naše poznavanje krščanskega Vzhoda. Zbujaj se želja in zavest, da je treba pospešiti proučevanje vzhodne cerkve in vzhodnega bogoslovja.

Ta želja in ta zavest je dala nagib za sklicanje našega kongresa. Naš kongres že v naslovu izraža strogo akademski znanstveni značaj. Namenjen je katoličanom, da med njimi pospešuje spoznavanje in ljubezen do krščanskega Vzhoda. S kongresom so združena predavanja za inteligenco in ljudske prireditve, da bi se širilo zanimanje za Vzhod in budila želja po razumevanju in edinosti. Vsaka propaganda je izključena. Mi propagiramo samo krščansko ljubezen, a ljubezen nasproti Vzhodu bo toliko večja, kolikor bolj ga bomo poznali. Samo po sebi se razume, da bo iz boljšega vzajemnega spoznavanja sledila tudi večja želja po edinosti. Ideja ljubezni, pomirljivosti in vesoljnega krščanskega edinstva je tako vzvišena, da se ji mora klanjati vsak, kdor se spoštuje visoka načela krščanske vere, morale in prosvete.

Zavest, da je proučevanje Vzhoda potrebno, je tako velika, ideja vesoljne krščanske edinstva je tako važna in vzvišena, da je priključila v Ljubljano izredno veliko število odličnih gostov. Pripravljali smo skromen znanstveni shod, a nepričakovano se je razvil velik mednarodni kongres. Ljubljana že dolgo ni pozdravljala toliko tako odličnih gostov.

Navzočnost toliko in tako odličnih gostov in tako odličnega občinstva nam je dokaz, da je ideja, ki je dala povod temu shodu velika in važna — važna ne samo za vero in

znanost, ampak važna za bodočnost vseh krščanskih in kulturnih narodov.

Dr. Grivec je nato prečital brzojavko, ki se je poslala Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru I.

Pozdrav kongresa kralju.

»Prvi kongres za študij istočnega bogoslovja, ki je zbral v Ljubljani okoli 500 udeležencev iz Jugoslavije, Čehoslovaške, Poljske, Bolgarije, Avstrije, Turčije, Italije, Francije, Belgije in Anglije pošilja Vašemu Veličanstvu najudanejšje in najsposliljivejšje pozdrave.«

Občinstvo je brzojavko kralju viharo odobrilo in aklamiralo.

Nato je pozdravil predsednik vse navzoče, predvsem episkopat, nato velikega župana dr. Baltiča kot zastopnika vlade, ki je kongresu izkazala izredno naklonjenost, kar so spricali vsi gostje; g. generala Trifkovića, potem Likozarja kot zastopnika mestne občine, ki je šla z vsemi silami nasproti kongresu, tako da se vsi udeleženci v gostoljubni Ljubljani res počutijo kakor doma, konzularni zbor, zastopnike belgrajske pravoslavne fakultete (Viharno odobravanje), s katerimi vežejo katoliške teologe v Ljubljani od nekdanj najgloblje vezi prijateljstva, zastopnike papeževskega Vzhodnega instituta, rektorja ljubljanske univerze dr. Hinterlechnerja (Prisrčne ovacije), pri čemer predsednik poudarja, da je naša ljubljanska univerza res alma mater vseh znanosti, brez katere bi tudi današnjega kongresa ne bilo, brate Čehoslovaške, Poljske, Hrvate (Velike ovacije), sinove plemenitega naroda francoskega (Burni živio-klici), one, ki so prihiteli iz Anglije, Avstrije, Romunije, Italije (živio-klici), gospoda ljubljanskega pravoslavnega vojnega kurata, proto dr. Jankovića (Veliko odobravanje), profesorje ljubljanske in zagrebške teološke fakultete, stolni kapitel ljubljanski in sploh vse prelate, zastopnike med nami v preganstanju živečega mnogoterepega ruskega naroda (Občinstvo prireja velike ovacije ruskim gostom-emigrantom), ki so mnogo sodelovali pri pripravi za kongres, prevzeli rediteljstvo in pomagali okinčati dvorano, končno pevskemu društvu »Ljubljani«, zlasti pa g. dirigentu Nefatu (Živahni živio-klici), ki je vodil petje v stolnici čisto v duhu ruske glasbe. Zahvali tudi Ljubljano, ki je dala gostom stanovanja in jim napravila bivanje izredno prijetno in ljubo. Poudarja na koncu še, kako so visoke ideje, ob katerih se pozabljajo vsi prepirlj in razdori, ki vse duhove, tudi sicer najbolj nasprotne, medseboj združujejo, in to je v prvi vrsti ideja, ki nas je danes zbrala! (Velik aplavz.)

Nato je pevski zbor »Ljubljane« prekrasno zapel mogučni »Mnogaja ljeta« Bortnjanskega.

Sledil je P. dr. Gvida Rantov slavnostni govor o

SV. CIRILU IN METODU

Leto, ki v njem živimo, je znamenito za ves slovenski narod, znamenito zato, ker se je v naši prestolici prvič, in upamo, ne zadnjič zbralo tako veliko število odličnih učenjakov, da v bratski ljubezni pretresajo velevažna verska vprašanja. In tudi se iz drugega vzroka imenitno leto! To leto je namreč tisoč štirideseti pot, ki ga dela zemlja okrog solca božjega, kar je zapustil zveličani duh sv. Metoda našo zemljo. Tisoč štirideset let je, kar gleda poleg blaženega brata svojega Cirila neskončno lepoto, resnico in dobroto večnega Boga, tisoč štirideset let je, kar prosi za mili svoj slovanski rod. Primerna prilika pač, da se solunskima bratoma zahvalimo za dobroto, ki sta nam jih izkazala, ko sta bila med nami na zemlji, primerna prilika, pravim, da jih, zbrani v tako odlični družbi, dostojno proslavimo.

Razmišljujemo zgodovino kraljestva božjega na zemlji in videli bomo, da je božja previdnost izbrala izredne osebnosti, da na čudovit nadnaravni način izvršujejo naloge, ki jim jih je Bog odkazal. K tem občudovanja vrednim za vse čase, spadata tudi apostola Slovanov: sv. Ciril in Metod. Kolikor bolj razmišljujemo njihovo delo, toliko bolj globoko klanjamo polni spoštovanja in hvaležnosti svojo glavo pred njihovim genijem, ki je po svoji previdnosti, globokosti, smotrenosti in po svojih sredstvih prehitel po času več stoletij. Katero ljudstvo se more ponášati s takimi možmi? V zgodovini in načinu njihovega življenja ter delovanja imajo vladarji in voditelji slovanskih narodov izborne svetovalce, bogoslovci sijajne zglede učenosti in plodovitosti, dušni pastirji zglede neumorne delavnosti in vinnogradu Gospodovem, škofje vzor gorečih apostolov in zagovornikov ljudskih pravic, vsi zglede svetosti in gorečnosti za čast božjo.

Nimam namena podrobno popisovati delovanja sv. bratov. Samo na nekatere momente hočem opozoriti. Ko so se Arjeli razšli po svetu, je bil na jugu že davno »beli dan«. Grkom vzhaja veselo solnce, ki veličastno sijaje tudi že nad slavnim rimskim mestom — slovanski rod pa pokriva na mrzlem severu še temna noč; mine stoletje za stoletjem, solnce grške slave je že nizko na zapadu, po latin-skem svetu se daljšaj ovederne sence, v svetli jutranji zarji se prikaže čilo germanstvo — nad Slovani le komaj svita, v sivi megli se težko razločno semtertja prikazuje naše ime. Veselo se je razcvitalo krščanstvo na toplem

jugu. Slovani so še vedno zmrazovali v poganstvu na ledenem severu. V teku stoletij pa so se naselili po raznih pokrajinah, tako da je bilo ob koncu sedmega stoletja dovršeno veliko preseljevanje raznih slovanskih plemen. V 8. in 9. stoletju stopajo ta plemena že kot samostojni narodi v zgodovino.

V drugi polovici devetega stoletja (863) sta nastopila sv. solunska brata svojo apostolsko delovanje. To delovanje se ni omejilo samo na slovansko plemo, ki je prebivalo v Veliki Moraviji in Panoniji, ampak je direktno ali indirektno posegalo v življenje vseh Slovanov; zato po pravici zaslužita ime sv. slovanskih apostolov in kot take jih priznavajo vsi vzhodni in zahodni Slovani.

Velikanskega kulturnega pomena za ves slovanski rod je iznajdba slovanskih črk po sv. Cirilu, ki je s svojim bratom Metodom predstavil velike dele sv. pisma in najpotrebnejše molitve ter tako postal ustanovitelj slovanske književnosti in kulture.

S tem, da sta sv. brata ustvarila slovansko liturgijo in cerkveno organizacijo, sta delala v duhu krščanskega univerzalizma. V nasprotju omejenosti tedanje dobe sta slovanska apostola posebno globoko in živo umevala mednarodni in vesoljni značaj Kristusove vere in ljubezni njegove, ki je enako namenjena za vse narode in vse stanove. Narodno slovansko bogoslužje naj bi tudi preprostem slovanskemu ljudstvu odpiralo vse studence krščanske vere; krščanstvo naj bi bilo enako dostopno vsem preprostim kakor aristokratom, ki so se mogli naučiti latinsko ali grško. Isto demokratsko teženje se javlja v Ciril-Metodovem slogu, v njunem načinu razširjevanja svete vere in v verskem pouku. V svojem bogoslovnem nauku, v izvirni misijonski metodi, v slovanskem bogoslužju in cerkveni organizaciji sta spretno izrabila in krepko naglašala one krščanske ideje, ki bi mogle ohraniti in utrditi krščansko edinstvo.

Zadosti dolgo je ležalo medsebojno nepoznanje na mnogimi slovanskimi plemeni, dolgo je bila njihova kultura od strani drugih narodov neupoštevana, dolgo je bila krotkost Slovanov zlorabljenadražena in s silo zatrta. Toda če karoli, nas sedanjí čas sili h kulturnemu in političnemu življenju, k medsebojnemu spoznavanju kot učence istega Kristusa, da bomo svojo dedščino ohranili in dvignili ter pridobili sadovom svojega dela tudi pri drugih narodih veljavo. — Če danes premišljujemo stremeljenja slovanskih bogoslovcev, učencev in vseh odkritih ter poštenih delavcev na podedovanih tleh očetov, spoznavamo v njih delu obrise plemenitega stremeljenja in plemenitih idej apostolov Cirila in Metoda. Kar ti dandanes zasledujejo in kar je za ves slovanski rod neprecenljivega pomena, to sta praktično storila sv. solunska brata na slovenski zemlji Velike Moravije in v obmejnih, po Slovanih obljudenih pokrajinah, da bi namreč Slovani bili močni, neodvisni, in Kristusovi veri edini, v kulturi samorasli in da bi tako tvorili most med vzhodom in zahodom.

Zal, da se niso teh prvotnih cirilo-metodijskih idej pravočasno oprijeli! Vsled politične kratkovidnosti in needinosti je padla Velika Moravija, po večini je bila v teh pokrajinah iztrebljena slovanska liturgija, s katero je tudi v naših deželah izginil cirilo-metodijski duh.

Zdaj uživata sv. brata večni mir v naročju božjem že več kot tisoč let. Učimo naš slovanski rod solunska brata spoznavati in spoštovati, častiti in ljubiti, ne le, kakor pozna in časti druge svetnike božje, ampak tako, kakor gre njima, ki sta slovanski rod poznala in ljubila, kakor nihče drugi pod solncem. Slavimo jih z iskreno željo, naj bi se vsi narodi, ki jih družijo sveti spomin slovanskih apostolov zedinili v veri in ljubezni sv. Cirila in Metoda!

Po govoru dr. Ranta, ki so mu vsi z največjo pozornostjo sledili, je pevski zbor »Ljubljane« zapel Bortnjanskega Dostojno jest, kar je bil najdostojnejši uvod k govoru prof. dr. Grivca ob petindvajsetletnici smrti velikega

VLADIMIRA SOLOVJEVA

Leta 1910., ob desetletnici smrti Vladimira Sergejeviča Solovjeva, je ruski filozof Sergej Bulgakov pisal, da je veličina Solovjeva podobna visokim goram, ki se dvigajo pred nami tem višje, kolikor bolj se od njih oddaljujemo; vedno so nam pred očmi, po njih se orientiramo. Te besede so še bolj resnične letos ob 25 letnici smrti Solovjeva.

Ruski narod ima v svojem značaju mnogo krasnih potez, po katerih spada med prve, najidealnejše in najbolj simpatične narode na svetu. Mnoge teh izrednih idealnih črt ruskega naroda so posebej izražene v Vladimiru Solovjevu. Dostojevskij trdi, da je ruska narava široka kakor obširna matuška Rusija, — in da je široka vesoljna univerzalnost značilna črta ruskega duha. Po tej široki univerzalnosti se odlikuje Vladimir Solovjev, največji ruski filozof, obenem velik in eden največjih teologov katoliške in pravoslavne cerkve. Z veliko bistroumnostjo je razmišljal o skrivnostih Kristusove cerkve, mističnega telesa Kristusovega in o tem predmetu zapisal nekatere misli, ki presegaajo vse, kar se je pred njim pisalo o globokih skrivnostih neveste Kristusove. Njegov vseobsejni duh se je vglobil v trdno prepričanje, da je krščanstvo vesoljno in da mora biti Kristusova cerkev vesoljna in objemati vse narode; bistroumno je dokazoval, da je v ime-

nu osnovnih krščanskih načel, v interesu vere in prosvete potrebno edinstvo krščanskega Vzhoda s katoliškim Zapadom. O tem je razmišljal tako globoko in bistroumno, da v mnogem oziru presega vse, kar se je doslej na tem polju mislilo in pisalo. V mnogem oziru je on največji prerok cerkvenega edinstva.

Ves kulturni svet brez razlike vere in narodnosti se klanja velikemu duhu Solovjeva. Njegova dela se prevajajo v vse svetovne jezike. Solovjev se splošno prišteva med največje moze nove dobe.

Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod sta bila velika apostola vesoljnega cerkvenega edinstva. Kot glasnik božječloveškega vesoljnega krščanstva in kot prerok edinstva med Vzhodom in Zapadom spada Solovjev v Ciril-Metodov krog. Zato danes ob proslavi sv. Cirila in Metoda in ob trionfu Ciril-Metodove ideje slavimo tudi 25 letnico smrti Vladimira Solovjeva.

Ob tej priliki še enkrat pozdravljamo rojake Vladimira Solovjeva in izrekamo simpatije velikemu mučeniškemu ruskemu narodu. Ivan S. Turgenjev se je v pregnanstvu tolažil z blagovozvojem ruskega jezika in vzklikal: »Neljza veriti! Četoby takoj jazýk ne byl dan velikomu narodu!« Danes ob 25 letnici velikega ruskega filozofa, pesnika in teologa pa kličemo trpečim Rusom: »Neljza veriti! Četoby takoj filozof ne byl dan velikomu narodu!« S Solovjevom se tolažimo, da je i v nesreči nad nami in pri nas Bog — Emanuel. Zato brezsilno je zlo, z nami je Bog!

Zato slava spominu Vladimira Sergejeviča Solovjeva!

Govoru, ki je napravil globok vtis, sta sledili deklamaciji dveh pesmi Solovjeva, katere je prednašal ruski akademik g. S. Kuratov in sicer: »Ex Oriente lux« in »Emanuel«. Deklamator je govoril z ognjenim temperamentom, ki je vse zanesel v visoko-idealni svet enega najglobljih mislecev krščanstva in slovanstva. Nato je »Ljubljana« zapela čudovito lepo skladbo Česnokova »Blaženie«, v kateri je tenorski solo z izredno nežnostjo pel g. Burja.

Pozdravi gostov.

Nato so sledili pozdravi navzočih dostojanstvenikov in gostov.

Dr. Henrik Przezdziecki, škof podleski, je pozdravil navzoče v imenu škofov poljske republike in poljskih vernikov vseh obredov. Želel je, naj bi Zapad čimgloblje spoznaval Vzhod, pa tudi Vzhod Zapad!

G. veliki župan dr. Vilko Baltič pozdravi navzoče najpristrčneje v imenu oblasti. Slovenci — je dejal — smo lahko ponosni, da se baš I. kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja vrši v Ljubljani. Shod ni lokalnega pomena, ampak je pravi mednarodni kongres. Želim, da bi kongres dosegel one visoke cilje, ki si jih je stavil. Želim dalje, da bi vsi z naše dežele ponesli najboljše vtise. Se enkrat: Bodite prisrčno pozdravljeni!

G. Anton Likozar je v prisrčnih besedah pozdravil kongres v imenu ljubljanske občine, želeč, da bi se gostje počutili domače v našem mestu in da bi Bog rosil na delo kongresa obilo blagoslova!

Pozdrava zastopnikov državne in mestne oblasti sta bila od navzočih z velikim odobravanjem sprejeta.

Istotako je bil burno pozdravljen dekan pravoslavne teološke fakultete v Belgradu, dr. Dimitrije Štefanović, ki je v jako prisrčnih besedah pozdravil vse navzoče želeč, da bi se obe cerkvi čedaljebolj zblíževali, in izražajoč svojo radost nad tem, da se je to zblíževanje razdvojenih sester začelo baš v naši lepi domovini! »Dal Bog, da bi bil ta kongres v korist obem cerkvam, državi in narodu!«

V vnesenih besedah je pozdravil kongres P. Jemelka, prinašajoč pozdrave Čehoslovaške, z Velehrada, z groba sv. Metoda, pozdrave od milijonov vernih katoličanov čehoslovaške republike, od Čehov v Ameriki. — Prekrasen je bil pozdrav dr. Pavla Žiška, ki je prinesel pozdrave Slovačkov čehoslovaške republike, ki nekdanj niso smeli niti svojih otrok krstiti na imeni sv. Cirila in Metoda, zdaj pa so svobodni!

P. Salaville iz Carigrada je prinesel kongresu pozdrave od katoličanov mesta Carigrada, od tamošnjih francoskih misijonarjev, pa tudi od pravoslavnih, ki vsi prisrčno želijo zedinjenja cerkva in s katerimi katoličani živijo v najlepših odnosih. Tudi grški patriarh je iskren prijatelj zblížanja cerkva. Pozdravljeni od kristjanov v bivši prestolici turške države, ki vsak dan molijo za edinstvo Cerkve!

V imenu Rusov-emigrantov je pozdravil kongres, živahno aklamiran, predsednik ruskega odbora v Ljubljani univ. prof. Dimitrij Vladimirovič Frost. Izjavil je, da je bilo jako prijetno njegovim sonarodnjakom, da so slišali danes v stolnici sveto liturgijo po vzhodnem obredu. Srčno se je zahvalil za ljubezen, ki jo je izkazal kongres sinovom nesrečnega ruskega naroda.

Istotako globok vtis je napravil nato pozdrav kanonika Chodniewicza, rektorja petrograjskega kat. seminarja, ki je bil leta 1923 s škofom Cieplakom in drugimi kat. duhovniki v Moskvi ob boljševikov obsojen in sicer na 10 let ječe. Občinstvo je mučenika za krščansko stvar viharo aklamiralo, ko je stopal na oder. Chodniewicz je bil šele pred 5 meseci izmenian za ruske komuniste. za-

prte na Poljskem. Dejal je, da ni nikdar mislil, da mu bo kdaj usojeno tu biti. V Rusiji je še mnogo svečnikov, ki ječijo v boljše-
viških ječah. Oni tam ne vedo, kaj se godi tukaj; če bi vedeli, bi jih prešinila radost, ki bi jim bolj kot vse lajšala gorke dneve v temnici. Mi tu delamo za zblizanje Cerkve, oni tam zanj trpijo! Bogi kongres tudi od njihovega imena pozdravljen!

Prof. Pehuška iz Prage je pozdravil navzoče v imenu nadškofijskega odbora sv. Cirila in Metoda kakor tudi v imenu kluba duhovništva v Pragi.

Živahno aklamiran, je pozdravil kongres ljubljanski stolni kanonik dr. Merhar v imenu osrednjega odbora Marijinih družb. Pozdravi škofa dr. Antona Bon. Jegliča (zborovalci priredijo ljubljanskemu vladiki dolgotrajno ovacijo, tako prisrčno in viharo, kakor nobenemu drugemu — ponovno zaorijo po dvorani navdušeni živio-klicij). Pozdravi olumskoga nadškofa dr. Prečana, učeni triumvirat iz Rima, pozdravi končno naše požrtvovalno ženstvo. (Buren aplavz.)

Končno pozdravi kongres najprisrčnejše ruski protojerej Sluckij. Kličje: »V Rusiji je razpet Kristus. On nas kliče, da se vsi zedinimo! Želim shodu, da bi bil v blagor Rusiji, v blagor celemu svetu!«

Akademijo je zaključil pevski zbor »Ljubljane« z Gerbičevim »Slovanskim brodom«.

Pozdravna brzojava sta kongresu poslala škof djakovski dr. Akšamović, škof na Krku dr. Srebrnič, pismeni pozdrav rektor zavoda Sv. Jeronima v Rimu, mons. Biasiotti, ruski časnikar iz Pariza Nikolaj Klimenko, profesor juridične fakultete v Belgradu Živojin Perić (živahni živio-klicij) in Ruža Sušilova iz Brna.

Med drugimi odličnjaki smo videli na kongresu tudi generalnega vizitatorja franč. reda Patra dr. Lulića in provincijala slovenske frančiškanske province Patra dr. Cebulja.

VEČERNA PRIREDITEV V LJUDSKEM DOMU.

Ob pol 9 se je napolnil Ljudski dom, kjer se je vršilo skioptično predavanje o življenju in delovanju sv. Cirila in Metoda. Predaval je prof. dr. A. Snoj. Prireditelj sta počastila nadškof dr. R. Rodič in škof dr. Njaradi ter veliko število inozemskih, hrvatskih, srbskih in ruskih gostov. Predavanje je trajalo dobro uro. Češkim gostom so posebno ugajale slike z lepimi prizori iz njihove domovine in lanskega velehradskega kongresa.

Ponedeljek, 13. julija.

DOPOLDANSKO ZBOROVANJE V UNIONU

Včeraj, v ponedeljek, dne 13. t. m., dopoldne, se je v veliki dvorani Uniona vršilo I. znanstveno zborovanje kongresa. Udeležniki so napolnili dvorano, med temi najodličnejši inozemski in domači dostojanstveniki cerkve in zastopniki znanosti. Zborovanje je otvoril nadškof dr. Prečan, pozdravil vse udeležence in se zahvalil vsem, ki so omogočili kongres, predvsem onim, ki so prevzeli izdatkov. Prešel je takoj na dnevni red, predavanje

P. Th. Spažila D. J.: O članih-udih Cerkve.

Referent je v tričetrturam, v mirnem, utemeljenem, jezikovno preciznem in nadvse preglednem predavanju izvajal sledeče: V prvi točki je podal katoliški nauk o članstvu Cerkve. Cerkve je religiozna družba, od Kristusove ustanovitve, vidna in nadnaravna naprava, mistično telo Kristusovo; člani so bistveni deli celote. Za določitev tega, kdo je član, se uporabljajo splošni principi: 1. ker je Cerkve vidna in zunanja, mora biti tudi na zunan s Cerkvijo zvezan, 2. ker je nadnaravna, mora biti deležen njenega notranjega življenja, 3. ni potrebno, da je ud z vsemi vezmi vezan na Cerkve, je več stopenj; nekdo pripada lahko več ali manj Cerkvi, 4. kdor je enkrat zvezan, je toliko časa zvezan s Cerkvijo, dokler ni pretrgal vezi. — Veljajo torej ti-le aksiomi: 1. Cerkve ni Cerkve predestiniranih; 2. krst je potreben in zadosten, iz česar sledijo važne (tri) točke, 3. grešniki so člani Cerkve, 4. niso pa člani Cerkve formalni krivoverci in javni odpadniki. Iz te zadnje točke sledi podrobne določitve za skrite here-
retike in ekskomunicirane. — Za vse te točke je predavatelj navajal izreke sv. pisma, izreke sv. očetov, koncilov, za zadnje točke je argumentiral iz edinstva Cerkve in cerkvenega nauka. V drugi točki je predavatelj obravnaval pojmovanje vzhodnih cerkva. Soglašajo v glavnem s katoliškim naukom. Pravi, 1. da je Cerkve notranja in zunanja, da mora član torej tudi na zunan biti zvezan, 2. da Cerkve ni Cerkve predestiniranih, 3. da je krst potreben in zadosten vez, 4. izključujejo tudi here-
tike in odpadnike in soglašajo tudi v mnogo drugem s katoliškim naukom. Ne ločijo pa javne in skrivne herezije, ne poznajo trdne in gotove cerkvene avtoritete. — Nadalje je referent podrobno primerjal oba nauka in se pečal z dvema važnima vprašanjema: Se li here-
tiki in shizmatiki morejo prištevati udom Cerkve, in: je li katoličane po vzhodnem nauku sama smatrati za odpadnike od Cerkve. Glede prvega je navedel razloge za in proti, od

slednjih je poudaril zlasti tega, da so here-
tiki razdrli zvezo s Cerkvijo, o zadnji točki, so li katoličani po vzhodnem nauku samem odpadniki od prave Cerkve, je predavatelj ugotovil, da ni prvič niti med vzhodnimi teolo-
gi soglasja o tem, da se drugič ne da katoliča-
nom očitati, da niso kršeni, da so here-
tiki, da so shizmatiki.

Kot drugi referent je nastopil

P. M. d'Herbigny:

O mističnem telesu Kristusovem.

Znani učenjak, ki vodi Vzhodni inštitut v Rimu, je v mehkih, mirnočustvenih besedah, brez retorike, a kljub temu odločno govoril o tej važni temi. Kristus je treba vedno bolj spoznati, iz Novega testamenta; a ne smemo ga vzeti samo tako, kot je živel v zgodovini, treba ga vzeti kakor še danes živi v Cerkvi. Ne imenuje je zastoj svoje telo, svojo nevesto. Poznanje mističnega telesa Kristusovega je pa tudi ona točka, ki jo imamo skupno z vzhodnimi brati; zato nam more postati globlja vez z Vzhodom. Cerkve je kraljestvo božje, je nevesta Kristusova. Kristus jo je pripravil, od njega je ljubljena, po odrešenju smo vsi v njej združeni in zvezani, s sodelovanjem Kristusovega samega. Ljubezen božja je višek, je vse. Obogatiti nas hoče s svojimi bogastvi. Zlasti veliki ruski mislec Solovjev je videl to resnico in jo nam predložil v veliki ideji teokracije, božjega kraljestva na zemlji. V njegovem duhu je delal med nami Jugoslovani veliki škof Strossmayer. Teokracija ni vlada klera, temveč Boga, božje kraljestvo v javnem in zasebnem življenju. Tudi monarhija s pravo demokracijo ima svojo avtoriteto od Boga, ima v Bogu moralno in pravno zaslobo; a kraljestvo božje je še več, izhaja iz svobodne odločitve in sloni na naši volji, da postanemo otroci božji; nismo več služabniki, otroci smo božjega očeta in Cerkve nam je mati. Iz tega sledi teandrizem Cerkve, po Kristusu nas hoče napraviti Bogu podobne in po Kristusu posvečene. Ostanemo ljudje po svoji človeški naravi, a postanemo po večovečenju božjem božji. V občevanju z nadnaravnim življenjem postanemo deležni nadnaravn. življenja samega; a to življenje ne pride v nas povprečno, splošno in za vsakega privatno, zasebno; to življenje pride v nas tako, da se čutimo člani enote, ude telesa, ki ima vsak zase svoje opravilo, a vsi so združeni po skupnem nadnaravnem jedru v celoto telesa. Za tako pojmovanje Cerkve imamo mnogo dokazov in izrekov v sv. pismu, pri sv. Avguštinu, pri cerkvenih očetih; tudi Leon XIII. in Pij XI. sta bila na tem stališču, da združujejo z Bogom združuje in edini vse ude Cerkve. Udov Cerkve torej ne družijo moralne zasluge, udeje so realne, istinito združeni po poživljajočem svetem Duhu. Zato sledi iz vsega, da je v enotnem življenju v Cerkvi sv. Duh glavni princip, ki deluje po svetih zakramentih in vstvarja mistično edinstvo vseh vernikov. To velja za krst, za birmo, za zakrament sv. pokore, predvsem pa je sv. Evharistija oni činitelj, ki nam mora biti živ simbol naše mistične združenosti s Kristusom. Solovjev je tudi to misel o Evharistiji lepo porabil v svojih globokih mislih o cerkvi. Ali je mogoče, da bi bilo več teles in ena glava, več cerkev in v več telesih en Kristus, en sv. Duh? Ne, tudi na zunan se mora poznati enotnost življenja ne zadostuje notranja enotnost. Kristus ni te enotnosti samo svetovalec, formalno jo je ustanovil; Peter je bil glavni pastir Kristusov; ni mogoče reči, spadam k čredi, a ne priznam pastirja. Če je več cerkev, je več glav; a Kristus pozna samo eno nevesto. In najvišja oblast ne prihaja do nas preko Kristusove, ampak preko Petra. Zaključimo torej lahko: Vse merilo mora biti v Kristusu, v meni živi Kristus; ne zadostuje, da smo krščeni, Kristus mora temveč nas oblikovati, Kristus živi v svetu in vse člani giblje v skupen blagor. Življenje v Cerkvi torej sloni na sodelovanju s Kristusom; Kristus živi v njej, od njega je deležna vsega. Zato tudi Vatica-
nec poudarja, da naj Kristus Gospoda poveljuje nauk in življenje vseh udov ene-
ga telesa.

Sledilo je tretje predavanje profesorja

Dr. J. Grivea: O edinstvi cerkve.

Referent je z njemu svojsko temeljitostjo, globoko erudicijo in obenem jasno označil katoliško in vzhodno pojmovanje edinstvi in razcepjenosti cerkve. Vzhodni novejši teologi priznavajo pač rimskemu škofu častno prvenstvo po zgodovinskem pravu, ne priznavajo pa primata po božjepravni ustanovi, in vidijo v primatu največjo točko za razdor. Katoliška teologija argumentira za primat z zgodovinskimi argumenti, z izreki cerkvenih očetov, s koncilij, z liturgičnimi razlogi. Poleg tega pa se sklicuje na sv. pismo; torej združuje oboje argumentacijo. Vzhodni teologi pa prinašajo težave zoper to metodo, zanikajo, da bi primat bil v zvezi s Kristusovimi nameni. Po njih je zgodovinsko nastal, a tudi zgodovinsko prenehal. Pravi, nadalje, da so izročila in zgodovinske priče nezanesljive, in da so teoretične težave za rešitev tega vprašanja. Zato se je referent v drugem delu svojega predavanja pečal z globljimi in glavnimi argumenti Vzhoda proti primatu. Najprej je argument, ki iz enakosti škofov dokazuje, da je šel Petru le častni primat, nikakor pa ne primat po juridičiji. Reči je na to: Cerkve ne argumentira apriorno, temveč zgodovinsko, po izročilih. Drugi argument se naslanja na dejstvo,

da je Cerkve mistično telo Kristusovo in da je nasprotje med tako pojmovanim telesom in primatom. A za to, ni dokaza; ni težav, če je cerkev tudi vidna naprava. Tretji argument pa gre proti vidni monarhiji, ki jo Cerkve po mnenju Vzhoda zastopa. Losskij zahteva, da v Cerkvi vladaj samo Kristus, da je človek ne-
vreden, da bi mogel vladati. Zato da mora Cerkvi vladati le kolegijalni (soborni) princip. To seveda ne drži; kajti če je eden nevreden voditi Cerkve, so tudi vsi drugi, pa naj bodo tudi zbrani v soboru. Glavni očevek pa je, da je cerkev svetna država. Nasproti temu je treba ugotoviti, da je cerkev nadnaravna institucija in da se razlikuje od katerekoli svetne družbe ali družabne oblike. Če bi cerkev ne bila vidna, bi propadla. Končno lahko ugotovimo, da težave vzhoda niso škodile težnji za edinstvo. Za zapadno cerkev je predvsem važno, da odslej še bolj upošteva vzhodno pojmovanje, ki v cerkvi vidi predvsem mistično telo Kristusovo. A ugotoviti treba, da oblast in pravni značaj rimske cerkve nikakor ne omejuje svobode. Vzhod zato tudi na zapadni cerkvi lahko mnogo pridobi. Za vse velja, kdor je Kristus blizu, je tudi cerkvi blizu.

Po teh predavanjih se je poslovil iz Ljubljane nadškof dr. Prečan, ki se je po nujnih opravkih vrnil domov. Popoldan se je vršil živahen razgovor o dopoldanskih referen-
tih ter posvetovanje o praktičnem delu. Poročal je P. M. d'Herbigny.

POPOLDANSKO ZBOROVANJE.

V ponedeljek popoldne se je vršilo v veliki dvorani »Uniona« zborovanje za široko javnost in naše izobraženstvo. Prvi je govoril

P. St. Sakač: O naučnih osnovah cerkvenega edinstva.

in sicer v hrvatskem jeziku. Zanimivemu predavanju je poleg kongresistov prisostvovalo veliko število drugega občinstva. Govornik je v svojem referatu jasno obdelal znanstvene temelje cerkvenega edinstva, ki kažejo, kako je Kristus sam poskrbel za ohranitev edine Cerkve. Prva osnova, na kateri zidamo, je močna volja Kristusova, da naj živi samo ena in edina Cerkve. Ta volja Kristusova živi večno, ker je on s Cerkvijo v neprestani zvezi. V sv. pismu je to razloženo in na več mestih označeno. Molitev Kristusova k Očetu za edinstveno Cerkve je druga osnova. Kristus je videl pre-
pire apostolov, kdo izmed njih naj bo najvišji, zato je molil za edinstvo zelo pogosto, najlepše je to storil pri zadnji večerji. V zapadni in vzhodni liturgiji pa še danes prosimo kot spomin na te molitve Kristusove za edinstvo. Tretja znanstvena osnova je mistična zveza Kristusa s Cerkvijo. To je jačji temelj cerkvenega edinstva. Četrta osnova pa so Kristusovi nasledniki, v kolikor so vidni temelji za edinstvo Cerkve. Sv. Duh kot duša Cerkve pa je zadnja osnova cerkvenega edinstva. Vseh teh peto osnov nam dokazuje, da je le ena Cerkve prava, obenem pa nam kaže izredno skrb Sina Božjega za ohranitev edinstvi v Cerkvi.

Besedo je nato prevzel

dr. Grivea,

ki je izpopolnil svoje dopoldansko predavanje. Potrebno je, da spregovorim ponovno o namenu kongresa za proučevanje vzhodnega bogoslovja. Ni naš namen, da bi se s kongresom samim ujedini z brati Srbi. Kongres je skli-
can za katoliške, pravoslavne udeležence pa so le priča tega. Kongres ima namen, da katoliški spoznajo vzhodno bogoslovje, ker moramo pri-
znati, da se za študij tega ni še dovolj napra-
vilo. Za edinstvo samo pa bomo storili največ s praktičnim krščanstvom. Razkol je bil posledica odpada od Kristusove. Čim bližje smo Kristusu, tem bližje smo edinstvi! Moj princip je, ostanite v svoji veri, Bog pa nas bo končno združil v eni Cerkvi! Mogočen aplavz je sledil tem besedam!

Sledil je referat

Vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji v narodni skupščini.

RAZPRAVA O INTERPELACIJI POSLANCA SMODEJA.

Belgrad, 13. julija (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je bila zelo zanimiva ne samo radi zanimive interpelacije posl. Smodeja, marveč radi različnega razpoloženja, ki se je na seji narodne skupščine prav dobro videlo. Ze pred sejo so se razširile vesti, da je vlada dala ostavko in da seja ne bo dolgo trajala, marveč, da bo predsednik pred prehodom na dnevni red naznanil ostavko. Pa kakor se vidi, Pašić še vedno zavlačuje to važno stvar in pričakuje, da bodo samostojni demokrati toliko naivni in zapustili oblast, ki jih drži kot stranko.

Seja je pričela okrog 11. ure. Po formalnostih se je takoj prešlo na interpelacijo posl. Smodeja. Smodejeva interpelacija o priključitvi Avstrije k Nemčiji se glasi tako-le:

»Vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji je po minulih posvetovanjih v Zenevi za nekoliko časa stopilo v ozadje. V posvetovanjih v tem vprašanju med prizadetimi drža-
vami ni naša država igrala nobene ali vsaj nobene vidne vloge. Ker je Svet Zvez narodov odposlal g. Laytona in g. Ch. Rista v Avstrijo, da tam proučujeta gospodarsko stanje države in da stavite za njeno zboljšanje

dr. J. Debevea: O verskih idejah v srbskem pesništvu.

Snov svojega govora moram omejiti, začel, samo na verske ideje v srbskih narodnih pesnih. V teh pesnih se govori o Bogu grehu, zakramentih itd. V pesmi »Na Kosovem polju«, ko prosi carica Milica za varstvo ki ji je potrebno v času vojne, ji odgovarja v boj odhajajoči tudi besede: »... za križ častni in vero gremo v boj.« Zdi se, kot da čujemo prve kristijane v njih navdušenju za sv. vero. Čudno se nam zdi, če stopimo v nedelje v pravoslavno cerkev v Belgradu in vidimo, da ni polna vernikov. V srbskih narodnih pesnih pa beremo, da so bili časi, ko so se Srbi redno in v obilnem številu udeleževali božje službe. Enako čudno se nam zdi ob vstopu v pravoslavno cerkev, ker ne najdemo tu nikake spovednice. Srbska narodna pesem pa nam pripoveduje o spovedovanju. Srbska narodna pesem nam govori tudi o praktičnem krščanstvu, o prejetju sv. zakramentov. Govoriti pa moram še o predmetu, ki je ravno za ta kongres zelo važen. V srbskih pesnih beremo, kako sodijo Srbi o Latincih. Pri Srbih je bila navada, da so si od daleč pripeljali svoje neveste. Na ta običaj se nanašajo razne pesmi, ki grdiijo Latince in odvrčajo Srbe, da bi iskali družje pri Latincih. Ta klasičen vzgled za narodnostni predsodek so prevzeli Srbi od Grkov. Ta predsodek o Latincih je bil v začetku samo političen, pozneje pa je postal tudi verski predsodek. Srbska pesem nam pripoveduje o vojni med Ogri — katoliki ter Turki — mohamedanci. Srbski kralj je vprašal pri Ogrih, kaj se bo zgodilo v slučaju ogrske zmag-
e s srbsko cerkvijo in Ogri, so mu odgovorili, da bodo morali vsi Srbi sprejeti katoliško versko prepričanje. Srbski kralj je isto vprašal pri turškem sultanu, ki mu je pa odgovoril, da bi sezidali Srbom pravoslavno cerkev, če bi Turki zmagali. Iz tega sledi, da Turki v začetku svojih napadov niso silili Srbov, da bi sprejemali islam. Ko pa so se Srbi leta 1690. preselili iz Peči, Kosovega polja v Avstrijo, so do cesarja Jožefa II. silno trpeli, česar srbska pesem ne more pozabiti. Vsebinska gorenja pesmi je najbrže iz teh časov. Potrebno je, da ta dedščina, ta predsodek izgine, ker nima pravice do obstoja. Z željo, da se bomo v bodočnosti kmalu našli, zaključujem moj referat.

PROGRAM DANAŠNJIH PRIREDITEV:

od 9—12 dop. v Unionu referati o obliki in duhu vzhodnega bogoslužja:

O današnjem stanju cerkva in vzhodnih obredov (R. Janin)

O češčenju sv. Evharistije na Vzhodu (S. Salaville)

O obredu grško-slovanske liturgije (J. Kalaj)

Odnosaji med kodeksom juris canonici in disciplino vzhodne cerkve (C. Margotti).

od 3—4 popoldne v Unionu predavanje za širše občinstvo:

Evharistija i crkveno jedinstvo (dr. D. Njaradi) in Sadašnje stanje istočne crkve (P. R. Rogošić).

od 4 pol do 6 pop. Znanstveni razgovori v Unionu.

ob 7 zvečer v stolnici ljudska pobožnost za cerkveno edinstvo;

ob 8 pol zvečer v Ljudskem domu predavanje s skioptičnimi slikami o »Sv. Rusiji«.

Opozarjamo na skioptično predavanje »Sveta Rusija«, ki se bo vršilo danes (torek) zvečer ob pol 9. uri v Ljudskem domu. Kazale se bodo slike ruskih mest, samostanov, svetih podob in nekaterih odličnih zastopnikov ruske religioznosti. Predavanje ne bo trajalo nad eno uro.

Ob 7 zvečer v stolnici ljudska pobožnost za cerkveno edinstvo;

ob 8 pol zvečer v Ljudskem domu predavanje s skioptičnimi slikami o »Sv. Rusiji«.

Opozarjamo na skioptično predavanje »Sveta Rusija«, ki se bo vršilo danes (torek) zvečer ob pol 9. uri v Ljudskem domu. Kazale se bodo slike ruskih mest, samostanov, svetih podob in nekaterih odličnih zastopnikov ruske religioznosti. Predavanje ne bo trajalo nad eno uro.

1. Kako stališče zavzema naša vlada glede vprašanja priključitve Avstrije k Nemčiji?
2. S katerimi državami soglašajo naše stališče v tem vprašanju?
3. Kaj misli storiti naša vlada proti agitaciji alpskih Nemcev, da se naj del naše slovenske zemlje — dravska dolina v Mariboru — pridruži k Avstriji?
4. Kako bo stališče naše vlade, ako bi v doglednem času največje zainteresirane sile vendarle pristale na priključitev Avstrije k Nemčiji; ali ima vlada tu konkreten načrt, s katerim bi druge države v tej smeri soglašale?

5. Ali se bo pri bližnjih trgovinskih pogajanjih postopalo tako, da se olajšajo trgovinska pogajanja med obema državama? Ali hoče vlada strogo paziti na to, da tudi pri teh pogajanjih ne bodo oškodovani interesi naših konsumentov in podjetij?

Na interpelacijo je takoj odgovarjal minister Ninčič in dejal:

»Na prvo vprašanje moram odgovoriti, da zavzema naša država striktno stališče, kakršno je v senžermenski mirovni pogodbi. Z ozirom na to bi vsaka priključitev Avstrije k Nemčiji, ki bi ne bila v smislu določb mirovne pogodbe, imela za posledico, da bi naša vlada ne mogla ostati ravnodušna napram njej. — Na drugo vprašanje odgovarjam, da se naše stališče stinja z vsemi prijateljskimi zveznimi državami in mislim, da bi kršitev stanja, ustvarjenega z mirovnimi pogodbami, prišlo ponovno v vprašanje ne samo za dobre odnose, ampak tudi za tako zelo drag politični mir. — Na tretje vprašanje odgovarjam, da agitacija alpskih Nemcev smatram, da ni resna. Ako bi zavzela resnejši značaj, potem bi to pomenilo kršitev dobrih sosednjih odnosov, kar ne odgovarja želji naše vlade in je sploh mednarodna potreba, da se v odnose med evropskimi državami vnese več resnosti in zaupanja. Tedaj bi bil prisiljen, pravi minister, da napravim ukrepe za zaščito miru in zaščito našega prebivalstva. — Na četrto vprašanje odgovarjam, da je zelo težko misliti, da bi največje zainteresirane države pristale na priključitev Avstrije k Nemčiji. V vsakem slučaju bo vlada tudi v bodoče vedno skrbela, da zaščiti interese naše države. — Na peto vprašanje odgovarjam, da je cilj sedanjih trgovinskih pogajanj, da se olajša gospodarski promet med obema državama. Samobesbi se razume, da se sporazum lahko doseže na temelju, da bodo obojestranski interesi zadovoljeni. Z ozirom na to niti ta niti kaka druga vlada ne bi mogla pristati na sklep sporazuma, ki bo dovedel v nevarnost naše gospodarske interese. Vlada bo vedno jemala v obzir, da pri sedanjih pogajanjih naši interesi ne bodo oškodovani. Končno izjavlja, da bo vlada budno gledala na dogodke, ki se razvijajo okrog naše države. Ne bo ostala pasivna v slučaju, da bi bili naši interesi na katerikoli način in v katerikoli obliki napadeni.«

Njemu je takoj odgovarjal posl. Smodej. V daljšem govoru je očrtal glavne linije, v katerih se je dosedaj gibal vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji. Opozoril je na veliko zanimanje, ki so ga pokazali drugi parlamentari za vprašanje garancijskega pakta. Res je, da so na tem vprašanju direktno zainteresirane druge države, predvsem Francija, Belgija, Češkoslovaška in Poljska, naša država le neposredno, vendar smo na tem vprašanju zainteresirani tudi mi, v kolikor gre za vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji oziroma za podonavsko federacijo, katero je pokrenila Avstrija in ki tangira mirovne pogodbe. Vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji sicer ni več aktualno, odkar se je Svet Zveze narodov pečal z avstrijskim vprašanjem in poslal dva gospodarska izvedenca prof. Richta in Laytona. V narodni skupščini se o tem ni vodila nobena debata. Od vlade ni bilo čuti nobene besede, kakor da bi bili na kakem drugem kontinentu in se ne bi dotikali avstrijske države.

Mussolini je čutil, kak položaj bi nastal, ako bi se uresničil avstrijski ideal priključitve k Nemčiji in Seiplova podonavska federacija. Zato je izjavil, da se avstrijsko vprašanje ne more rešiti brez Italije, še manj pa proti Italiji. Avstriji se zavedajo, da je v današnjih razmerah priključitev neizvedljiva, kakor tudi ustvaritev federacije. Poslušujejo se te zahteve le v agitacijske svrhe, da se ideja o priključitvi v prebivalstvu globoko usadi in da se v zunanjem svetu ustvari prepričanje, da je samostojno življenje Avstrije iz gospodarskih ozirov nemogoče. Stari nemškoavstrijski imperializem na gospodarskem polju je začel dvigati glavo.

Govornik naglašja, da je šla po polomu avstroogrske monarhije avstrijska inf. politika za tem, da se s fin. položajem pokaže nemogočnost avstrijske samostojnosti in da se izsili priključitev ali upostavi bivša avstrijska država v novi obliki, v kateri naj bi nasledstvene države prevzele vlogo avstrijskih kolonij. Govornik citira izjavo bivšega avstrijskega kanclerja Seidla v propagandnem potovanju po Nemčiji, Švici in Holandski, in izjavo dr. Mataje v Ženavi.

Če iz ekspozicije češkoslovaškega ministra dr. Beneša se je razvidelo, da se je vprašanje obravnavalo tudi na konferenci male antante v Bukarešti. Vprašanje bo postalo politično, ko bosta oba izvedenca društva naroda podala poročilo v gospodarskem stanju Avstrije. Ali so resnična poročila, da se bodo

morale skleniti trgovinske pogodbe z vsemi državami, pri katerih bodo morale sosedne države žrtvovati klavzule največje ugodnosti za gotov čas Avstriji, in ali je res, da bodo za bodoče seje zveze narodov predloženi striktni pogoji, kako rešiti avstrijski problem? Kljub vsem dosedanjim srčnim željam, da se Avstrija gospodarsko pojača, mora govornik izjaviti, da nečemo biti gospodarski sanatorium za Avstrijo.

Trgovci in drugi gospodarski sloji so se prilagodili. Veleindustrija še vedno noče razumeti novega položaja in misli, da si morajo druge države uničiti svojo mlado industrijo, da more avstrijska uspevati. Tudi druge sosedne države se morajo boriti z enakimi težavami kakor Avstrija, ki ima ozdravljene finance. Ako zahteva Avstrija od nas gospodarskih koncesij, jo je treba opozoriti na obveznost, ki jih ima izpolniti. Govornik opisuje šolsko politiko Avstrije napram koroškim Slovincem in odločno zavrača tozadevna izvajanja Rameka v avstrijskem parlamentu, ki jih imenuje znani in stari avstrijski falzifikat dejanskega stanja. Niti ene slovenske šole nimajo koroški Slovinci. Zatrli so obe slovenski šoli, ki so jih imeli koroški Slovinci in ki so jih koroški Slovinci vzdrževali z zasebnimi prispevki. Utravistične šole, na katere se Ramek sklicuje, so pa le ime, dejansko so pa ponemčevalnice.

Z odločnostjo zavrača brezvestno agitacijo alpskih Slovencev za odcepitev dravske doline, ki je slovensko ozemlje. Društvo narodov bi se moralo zanimati ne samo za gospodarski položaj, nego tudi za imperialistične težnje avstrijskih Nemcev in jih zavrniti. Ako agitirajo Avstriji za priključitev Avstrije k Nemčiji, se naj zavedajo, da se ni na Koroškem vršil plebiscit med Nemčijo in Jugoslavijo. Zato bo v slučaju priključitve moral slovenski del Koroške pripasti Jugoslaviji. (Ploskanje.) Zahtevati bi morali korekture na severni meji, v

kolikor so utemeljene in upravičene iz nacionalnega stališča. Vpraša, če ima vlada v tem oziru pripravljen načrt. Govornik v toplih besedah opisuje koroške Slovence in se toplo zavzema za naše sorojake v Avstriji. Pri opisanju teh razmer je prirejela cela skupščina prisrčne manifestacije našim koroškim Slovincem.

Nato predlaga sledeč prehod na dnevni red: »Ne imajoč zaupanja, da bo sedanja vlada budno in energično zastopala naše interese glede agitacije in priključitve Avstrije k Nemčiji, predlagam, da se s to motivacijo preide na dnevni red.«

Za njim je govoril nepričakovano Pavle Radič, ki je porabil to priliko, da pokaže svojo veliko poslušnost ne samo radikalom, ampak celi PP vladi. Po kratkih uvodnih besedah o tem vprašanju, ki je bilo na dnevnem redu, je Pavle Radič v tako plitkih in zaničnih besedah obravnaval ta problem, da so bili celo njegovi najbližji pristaši nad tem nepoznavanjem problema presenečeni. Še več pomilovanja je žel Pavle Radič, ko je izjavil, da ima popolno zaupanje v sedanjo vlado in da je za prost prehod na dnevni red. Dasiravno po zadnjih dogodkih od radičevcev ni bilo več pričakovati, vendar se je mislilo, da se ne bi smeli izpostaviti takemu javnemu zasmehu. Niti en plosk in aplavz, ne od njegovih ne od radikalov ni padel, pač pa pomilovanje in vzkliki začudenja.

Za njim je govoril posl. Grgin. V kratkih besedah je izjavil, da bo vlada v tem vprašanju dovolj budna in zato predlaga prost prehod na dnevni red.

Končno je govoril dr. Trumbić, ki se je v kratkih izjavah pridružil posl. Smodeju in popravil plitka izvajanja Pavla Radiča.

Nato je bil sprejet prost prehod na dnevni red. Radičevci so glasovali s samostojnimi demokrati in radikali. Prihodnja seja bo sklicana pismenim putem.

Popolna kapitulacija radičevcev.

Beograd, 13. julija. (Izv.) Splošno se smatra, da je kapitulacija radičevcev pred Pašićem končana, čeprav se še vedno nejejo skeptiki, ki mislijo, da bo kak deus ex machina cel arrangement v zadnjem trenutku ovrge. Do s danes seje narodne skupščine za negotov čas odgodene in da se bo prihodnja seja naznanila pismenim putem, je pa vendar dovolj jasno znamenje, da je v parlamentarnem življenju nastopila kriza in da je treba časa za njeno formalno rešitev. Ker radikalna stranka bagatelizira parlamentarizem in njegove običaje, zato tudi to pot ni odkrito in pošteno naznanila nastopa krize.

Radikali in radičevci so pričakovali, da bodo samostojni demokrati otvorili krizo. Toda tega ti niso hoteli, ker nočejo dati Pašiću prilike, da sploh ne bi dal demisije, ampak da bi svoj kabinet samo rekonstruiral z radičevci. Tako je sedaj Pašić prisiljen, da vendar poda demisijo in sestavi novo vlado, za katero je treba že zaradi javnosti same sestaviti in razglasiti delovni program. V parlamentarnih

krogih se misli, da bo presedlanje radičevcev in radikalov trajalo cel tekoči teden in da se bo nova vlada šele v pričetku novega tedna predstavila narodni skupščini. Kako težko radičevci čakajo na svoja mesta v vladi, je pokazal dananji nastop, ko so se odločili po skrajno plitvem govoru Pavla Radiča povodom interpelacije posl. Smodeja glasovati za zaupanje PP vladi, ki je stvarno in formalno še na krmilu.

V vrstah radičevcev se opaža velika potrtost. Preprosti člani naivno sprašujejo druge opozicionalce, ali bodo za njimi prišli v vlado. Popolnoma potrli so samostojni demokrati, katere je Pašić zares na nelep način kot nepotrebne smeti vrgel na cesto. Radikali se očitno sramujejo svoje nelojalnosti napram samostojnim demokratom. Le v opoziciji vlada dobro razpoloženje, ker je sedaj padla ockla za celo opozicijo. Po njenem mišljenju je le ugodno za razvoj političnega življenja, da se je nejasni politični položaj razčistil že pred poletnimi počitnicami.

Blok narodnega sporazuma in radičevci.

Beograd, 13. julija. (Izv.) Ljuba Davidović je sklical za jutri popoldne v sporazumu s Pavlom Radičem sejo širšega odbora bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije z izrečno pripombo, da se na tej seji razčistijo odnosi med radičevci in blokom. Gotovo je, da bo Pavle Radič jutri prijavil izstop iz bloka, ako pride na sejo in če se mu ne bo zdelo primerno, da svoj izstop javi pismeno. V zvezi s tem se smatra zadnji čin Pavla Radiča, da je danes ob priliki Smodejeve interpelacije glasoval s svojim klubom za vlado, ne da bi se prej dogovoril z ostalimi člani bloka ali naznanil svoj izstop iz bloka, za nelojalen in nasproten poštenim parlamentarnim običajem. Blok je dosedaj zvesto podpiral vse poštene zahteve hrvatskega naroda in je bil Hrvatoma velika opora. Ko pa je

začel Radičev klub zapuščati hrvatski program in se pogajati, namesto za svobodo Hrvatov, za svobodo Radiča in tovarišev, je moralo priti do razprijaja.

Pozabivši na svoj narod so se radičevci udinjali radikalom, samo da rešijo osebne zadeve svojih voditeljev. Za tako politiko blok seveda ne more zalagati svojih moči. Vendar upa, da bo hrvatski narod kmalu sprevidel, da je prevarjen in da bo prišlo zopet do skupne fronte vseh tistih, ki žele pravi sporazum med vsemi tremi narodi. Ščit bloka je neomadeževan, četudi ga zapusti trenutno večina hrvatskih poslancev. Vsekakor je dobro, da se stvari brže razvijajo, nego se je pričakovalo, in da bo položaj že pred počitnicami razčiščen.

ZA POMOČ PO TOČI POŠKODOVANIM.

Beograd, 13. julija. (Izv.) Posl. Kulovec je vložil nujen predlog za nujno pomoč po toči poškodovanim občinam Suhor in Lukovica. V tej zadevi je interveniral pri pristojnem ministru.

Francosko-španski sporazum glede Maroka.

Kakor poročajo iz Madrida, je španska vlada izdala uradno obvestilo, da je med Španijo in Francijo v maroškem vprašanju dosežen sporazum. Obvestilo izraža zaupanje, da bo Francija kljub velikim težavam, ki jih ima, obvladala položaj na Maroškem. Moglo bi se pa zgoditi, da bodo potrebne obsežnejše operacije kot so bile dosedanje. Potem pa bi bile dane tudi vse garancije in bi se te operacije izvršile v sporazumu in s sodelovanjem Španije, če bi se izjalovili skupni poizkusi za dosego miru. — Po pariških vesteh pa je ta sporazum samo političnega in ne tudi vojaškega značaja. Gre predvsem za mirovne pogoje, ki jih Francija in Španija nameravata skupno postaviti Abd el Krimu, da bi prenehale sovražnosti. Najbrž bo španska vlada znanemu španakemu finančniku Echeburieta, ki se je že

večkrat pogajal z Abd el Krimom, poverila to nalogo. Španski politični krogi so s tem rezultatom konference malo zadovoljni, ker je Španija hotela porabiti maroško vprašanje, da utrdi svojo pozicijo, zlasti vojaško v mednarodni coni v Tangeru. Ker pa je poleg Francije tudi Angleška proti tej zahtevi, izjavljajo španski listi več ali manj odkrito, da je ta konferenca za Španijo pravzaprav brez pomena. Mirovni pogoji, ki se bodo ponudili Abd el Krimu, doslej še niso objavljeni. Baje pa bo zdaj Abd el Krimu ponujena popolna neodvisnost. Na vsak način bo Francija zahtevala, da ostane pri nominalni avtoriteti maroškega sultana, kar pa ne izključuje fiktivne neodvisnosti rifskega ozemlja.

Položaj na Kitajskem.

Po londonskih vesteh izgleda, da namerava angleška vlada proti kitajski voditi še dalje politiko nepopustljivosti. V dosedanjem poteku dogodkov se je posebno angleški konzul v Kantonu pokazal najodločnejši zastopnik te politike. Tudi zunanji minister Chamberlain mu je brzojavno izrekel priznanje vlade na njegovem dosedanjem energičnem nastopanju in zaupanju, da bo še tudi nadalje znal obvladati položaj. Vendar se zdi, da se pod pritiskom ameriškega nevarstva pripravlja

blstven prevrat v politiki ostalih velesil. Poslaniki v Pekingju so že prejeli od svojih vlad navodila, ki četudi se ne vjemajo povsem z ameriškim programom, vendar značijo načelno zapuščanje dosedanje politike železne pesti.

Izgleda pa, da tudi kitajski vodilni krogi po malem odnehujejo, pred vsem ker primanjkuje denarnih sredstev za izvajanje štrajka. V Sanghaju stane kitajsko trgovinsko zborilico štrajk, ki obsega 170.000 delavcev, doslej skoro poldrugi milijon dolarjev, in zdaj zahteva, naj se vsi delavci, ki niso uslužbeni pri angleških in japonskih firmah, vrnejo zopet na delo, kar bi znižalo število štrajkujočih na 60.000. Štrajkujoči delavci pa tega zahteva, naj se vrnejo na delo, dokler so pogajanja še v teku, ter opozarja kitajski narod na to, da štrajk kitajski stvari samo škoduje.

To je torej približno današnji položaj, ki pa je v ostalem neizpremenjeno kritičen in nevaren.

Amerika bo sklicala kitajsko konferenco.

London, 13. julija. (Izv.) Glasom poročil iz Washingtona vztraja predsednik Coolidge na tem, da se čimprej sestane konferenca o kitajskem vprašanju, čeprav ostale velevlasti za to niso posebno zavzete. Združene države so tudi proti predlogu ostalih velevlasti, da bi se vršili razgovori o carinskem vprašanju in vprašanju eksteritorialnosti potem ko bo na Kitajskem vpostavljen mir, ampak so zato, da se vsa vprašanja takoj načno.

Peking, 13. julija. (Izv.) Angleške oblasti so pozvale angleške podanike v pokrajini Čečuan, da isto zapuste. V pokrajini Suaton postaja položaj od dne do dne bolj kritičen. Kitajska služničad po angleških in japonskih hišah povsod štrajka. Kitajci preprečujejo dovoz živil za Angleže in Japonce. Položaj slabša posebno še to, da si stojita nasproti dva tekmujoča generala, pa vsled tega ni oblasti s potrebno avtoriteto.

NEVARNOST GENERALNEGA ŠTRAJKA V ANGLEŠKIH RUDNIKIH.

London, 13. julija. (Izv.) Tajnik rudarske federacije Coch je izjavil v svojem govoru na večeršnjem delavskem shodu: Rudarski delavci žele miru. Ako pa pride do boja, potem bo to mednarodni boj. Svarim lastnike rudnikov in vlado, naj nikar ne izvezejo konflikta, kajti iz tega bi se razvila borba, kakršne Angleška še ni doživela. Pustite nas pa dokazati, da se borimo s čistimi rokami. Če pride do boja, ne bomo razdeljali rovov, ki so morda naša last.

London, 12. julija. (Izv.) Predsednik zveze rudniških lastnikov William se je izjavil pripravljenim priporočiti lastnikom rudnikov, naj umaknejo svoje predloge glede na ureditev mezd, ki so jih delavci kot nesprejemljive odbili, in naj začno nova pogajanja.

FRANCOSKI PRORAČUN SPREJET.

Pariz, 13. julija. (Izv.) Poslanska zbornica je sprejela proračun s 415 proti 140 glasovom.

NESTOR MAŽARSKIH PESNIKOV UMRL.

Budimpešta, 13. julija. (Izv.) Nestor mažarskih pesnikov Gustav Csengey je danes v Miškoletu umrl. Star je bil 84 let.

MORILEC AUGENSTEIN OBDOJEN NA SMRT.

Limburg, 13. julija. (Izv.) Nocoj ob 7. je bila razglašena sodba proti mnogokratnemu morilecu Augensteinu. Augenstein je bil radi osmih umorov osemkrat obdojen na smrt in na na dosmrtno izgubo časti. Po razglasitvi sodbe je Augenstein izjavil, da se more njegovim zločinom zadostiti samo s krovjo.

Limburg, 13. julija. (Izv.) Augenstein se je odrekel vsem pravnim lekom. Vsled tega je postala obsodba pravomočna.

G. svetnik Aljaž v Vratih.

To že veste, dragi čitatelji »Slovenca«, da je g. svetnik Aljaž v ponedeljek dne 6. julija izpolnil 80 let. Ob tej priliki je prejel vse polno čestitk od vseh strani — pismenih in brzojavnih. Tega pa še gotovo ne veste, da je hotel g. svetnik svojo osemdesetletnico na poseben način proslaviti. Kako, menite? Hotel je na vsak način pogledati v Vratih svoj »Aljažev dom«. Toda kdaj in kako, ali peš ali z vozom, sam ali v družbi? Na ta vprašanja je bilo težko odgovoriti. Vreme to leto ni posebno prijazno, vsak dan kolikor toliko dežuje; ravno v ponedeljek, ko je praznoval svojo osemdesetletnico in si naložil »deveti križ«, je prav pošteno padalo. Peš je za stare noge nekoliko predalet in pretežko, z vozom je pa tudi nerodno, ko je tako saba pot. Prave družbe tudi ni, ko dežuje odvrča. Pa si zmisli bistra glava: v torek dne 7. julija pojdem, naročil bom voz — nekaj bom šel peš, nekaj pa z vozom, za družbo ga vzamem svojega kaplana, kranjskogorskega župnika, potem pa še sodnika Kalana in dr. Matelčiča, ki sta v Matlah na dopustu.

In zgodilo se je tako. V torek je bilo še dovolj lepo vreme. G. Aljaž je seveda doma napolnil svoj nahrbtnik z raznimi potrebnimi predmeti in ga naložil na voz, vzel je seboj tudi nekaj dobrot za svojega prijatelja dr. Slafmerja, ki letuje v Vratih. Tako opremljeni in oskrbljeni smo se napravili na pot. Trije smo se peljali, dva sta šla

peš. Semtertja, kjer je bilo bolj nevarno ali navkreber, sva dva zlezla z voza, Aljaž sam je le na prav kočljivih mestih to storil. Ko so se začele nekakšne megle dvigati izza gora in hribov in smo se bali, da bi ne pričelo deževati, nas je g. svetnik potolažil: Le pogumno naprej, kar ga bo danes padlo, jaz vsega spi-jem! Med potjo, ko smo se peljali, oziroma hodili ob šumeči Bistrici, je opomnil: Najlepša dolina so Vrata, nato pride Piščenca in nazadnje Planica. Seveda ima vsaka dolina še svojo posebno lepoto. To so izjavili tudi drugi možje, n. pr. dvorni svetnik Kaltenegger. Med potjo smo tudi botanizirali, ornitologirali in filozofirali.

Pravo veselje se je šele pričelo, ko smo prišli do Aljažvega doma. Vrhovi gora so bili jasni, Aljažev stolp vrh Triglava se še ni videl iz snega. Pred dr. Slajmerjevo vilo sta nas pozdravila gospa in gospod. Povabila sta nas na kozarček črnine, Aljaža samega pa na obed. Vabilu smo se vsi voljno odzvali. Mi štirje razen Aljaža smo šli nato v Dom, kjer smo deloma uživali Aljaževe dobrote, ki jih je seboj pripeljal, deloma pa dobrote SPD. Po kosilu smo šli občudovat severno triglavsko steno, na kateri se jih je že toliko ponesrečilo, in k izviru Bistrice. Pogled na severno steno je res nekaj veličastnega, da kar človeka prevzame. Ravno ta dan je bil v Vratih tudi akademik de Reggi, Slovenec, ki je prišel z dvema tovarišema s Škrlatice, kjer so napravili nove markacije. Ta akademik je vodil svoj čas ponesrečenega Vladimira Topolavca po severni steni na Triglav.

Takole ob 16. uri smo se pa vsi zbrali v Aljaževem domu. Aljaž je pripeljal seboj dr. Slajmerja, svojega prijatelja, ki mu je pred 20. leti rešil življenje, ko ga je tako srečno operiral. Zdaj se je pa pričela prosta zabava: nekaj napitnic, vsak je stresel iz svojega rokava, kar je vedel dovtipov in šal ter ugank, najbolj vesel in razigrane volje je bil pa Aljaž sam. Tako da smo se ta dan vsi temeljito nasmejali!

Za slovo nam je gospa dr. Slajmerjeva napravila še kavo, Aljaž se je pa v zahvalo dvignil in je še ženskem spolu primerno napil.

Tako smo praznovali Aljažovo osemdesetletnico v Vratih. Aljaž se je pokazal še popolnoma čilega na duhu in telesu, tudi za vse sodobne zadeve se zanima — 12., 13. in 14. julija n. pr. gre v Ljubljano na kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja.

Ko je prišel zvečer ob 21. uri domov na Dovje, je vzkliknil: »Več kot petstokrat sem bil na Vratih, pa nikoli tako vesel, kakor danes!«

Beleške.

Nekaj za primerjalne študije. Žerjavovo popoldansko glasilo piše: Značilna je okolnost, da nekateri srbijanski krogi nikakor ne morejo verjeti, da zapuste radikali samostojne demokrate in razbijajo Narodni blok. Če se to zgodi, smatrajo to za nemoralno in nepošteno... Največ zaslug za sestavo vlade RR pripisujejo informirani krogi kralju... »Balkan« objavlja izjavo uglednega samostojnega demokrata: »Mi smo z radikali sklenili častno in jasno pogodbo. Mirno sedaj čakamo na nadaljni razvoj. Mi sami nečemo izstopiti iz vlade in čakamo, da nas vržejo... Glede samostojnih demokratov je prvak radikalne stranke g. Stanojević izjavil: Položaj samostojnih demokratov je posebno ugoden... — Beležimo vsa ta poročila iz današnjega Žerjavovega popoldanskega glasila po redu, kakor jih prinaša, prepuščamo pa našim bralcem, da jih sami primerjajo in si pri tem mislijo svoje.

Kakšen naj bo sporazum? Žerjavovo popoldansko glasilo s sporazumom, sklenjenim med radikali in radičevci, nikakor ni sporazumno. Sicer poroča, da ima za ta sporazum največ zaslug kralj in da ta sporazum temelji na načelih vidovdanske ustave, a vseeno je Žerjavov list proti temu sporazumu, kjer ni zraven SDS, in zato povzdiguje še v zadnjem trenutku, takorekoč v 12. uri, svoj svarilni glas in opozarja odločujoče činitelje, »da bi bile posledice sporazuma izven precizno začrtane politike Narodnega bloka in njegove kompetentnosti, t. j. izven samostojnih demokratov, za državo in njeno bodočnost naravnost pogubne. Sporazum bi bil le nekaka kravja kupčija, ki bi kmalu ustvaril političen kaos brez izgleda na možnost reparacije. Tu ne govorimo morebitni strankarski in osebni interesi, nego uvidenost in zdrava pamet, ki zahteva skrajno previdnost in državniško modrost odločujočih činiteljev,« vzklika Žerjavovo glasilo, in povdarja še radi večje jasnosti in da pač ne bo nobenega nesporazumljenja: »Bila bi usodna pogrška, ako bi bila SDS izključena iz posrednega ali neposrednega sodelovanja v novi vladi.« — Tudi mi smo prepričani, da ga ni v celi Jugoslaviji spodobnega človeka, ki ne bi uvidel, da tu ne govorimo iz Žerjavovega lista nobeni strankarski in osebni interesi, ko je vendar tako jasno in očito, da ne govorimo. In zato moramo le obžalovati, da odločujoči činitelji nimajo toliko uvidenosti, zdrave pameti, skrajne previdnosti in državniške modrosti, pa da ne izprevidijo, da treba v vladi RR brezpogojno dati vsaj tudi g. Žerjavu en stolček — če ne bo to vse skupaj samo kravja kupčija in državo bo gotovo vzel vrag. Dajte ta stolček, pa bo sporazum takoj dober, pameten,

koristen, skratka: najboljši sporazum, ki se je kdaj na svetu sklenil. In država bo garantirano rešena.

»Velike zasluge SLS.« »Pod vlado narodnega bloka je krenila država na normalno pot konsolidacije in splošnega okrevanja. Samo zagrizeni poklicni opozicijonci si upajo da nes ugovarjati nepobitnemu dejstvu, da so se razmere v državi pod vlado narodnega bloka temeljito preokrenile in smo beležili na vseh poljih javnega življenja začetek nove dobe dela, reda in uspehov. Nesporno je, da ima SDS glavno zaslugo za konsolidacijo naših notranje-političnih prilik. Zato se nam zdi tem bolj čudno, da ves čas pogajanj in tudi zdaj, ko je sporazum že dosežen, oficijelni krogi niso polagali na pritegnitev SDS k kooperaciji za nadaljevanje politike narodnega bloka tiste važnosti, ki bi bila v državnem interesu, zlasti z ozirom na stabilizacijo nacionalne politike neobhodno potrebna.« Tako piše v današnjem svojem uvodniku Žerjavov list. — Mi moramo k temu s svoje strani izjaviti, da se tudi mi ne moremo dovolj načuditi oficijelnim krogom, kako da spričo teh velikih zaslug SDS za konsolidacijo naših notranje-političnih prilik niso pritegnili samostojnih demokratov k sodelovanju pri sporazumu z radičevci, in si tega ne moremo drugače razlagati, kakor da ti oficijelni krogi teh zaslug pač niso nikjer videli, kakor jih tudi mi ne vidimo in živa duša v Jugoslaviji ne, razen samostojnih demokratov seveda. Zato pa bi dali Žerjavovemu listu prijateljski nasvet, naj te zasluge SDS pokaže, da jih bodo ljudje videli! Po belgrajskih listih se ima nova vlada RR imenovati v četrtek, danes pa je torek. Torej je še časa. Naj Žerjavov list hitro te zasluge pokaže, pa lahko še v zadnjem hipu situacijo reši. Naj le vse natančno

in s konkretnimi dokazili navede, kje, kdaj in kako je krenila, po glavni zaslugi SDS in v Sloveniji posebej še po glavni zaslugi g. ministra Žerjava, naša država na normalno pot konsolidacije in splošnega okrevanja. Posebno to drugo splošno okrevanje, to je zelo važna točka, in tu ima Žerjavov list priliko za naravnost senzacionalna razkritja, ki bodo vso jugosl. javnost prijetno presenetila. In istotako naj vsa tista nepobitna dejstva, ki jih ve beležiti in katerim si upajo danes ugovarjati samo še zagrizeni poklicni opozicijonci, natančno, drugo za drugim navede; tista dejstva namreč, da so se razmere v državi pod vlado narodnega bloka in po glavni zaslugi SDS temeljito preokrenile, tako da imamo zabeležiti na vseh poljih javnega življenja začetek nove dobe dela, reda in uspehov. To so vendar kolosalno zanimive in važne stvari: zato le na dan ž njimi! In to bo Žerjavov list tako vse rečene velike zasluge SDS za konsolidacijo, napredek, razcvet in razmah države; za vsesplošno zboljšanje naših razmer; za naraščanje ljudskega zadovoljstva in blagostanja; za blagodejno saniranje državnih financ, ki se izraža zlasti v vedno manjših davkih; za uvaženje poštene uprave in pobjanje korupcije (afero Lukinić ja dobro osvetliti in podčrtati!), za razširjenje državljanjskih svoboščin (novi šolski zakon, novi tiskovni zakon, zaščita uradnika in učitelja proti vsaki persekuciji) itd. itd. lepo pokazal in dokazal, potem bomo tudi mi najkrepkejšo podprli zahtevo, da morajo samostojni demokrati brezpogojno priti tudi v vlado RR in sploh v vsako vlado, ki se bo kdaj postavljala. Dokler pa Žerjavov list takih dokazov ne poda, mu žalibog ne moremo nič pomagati.

iz Poljan Pirkovič. Nekaj misli o slovenski narodni in umetni pesmi. — Zal, da je lepo nedeljsko vreme in tem deževju zadleža mnogo ljudi pri senu, da ni mogla biti udeležba večja. — Toda moralen uspeh je bil popoln in žirovci so lahko ponosni na svoj zbor in na svojega pevovodjo!

Iz Poljan nad Skofjo Loko. (Poroka.) V četrtek 9. t. m. sta se poročila v frančiškanski cerkvi v Ljubljani načelnik Orla v Poljanah, g. Martin Demšar, in gospodična Režika Rantova, učiteljica v Malenskem vrhu. Vrh-ma delavcem pri naših organizacijah kliče mo njih prijatelji in znanci: Oblo sreče in blagoslova! — (Orel) Na praznik sv. Petra in Pavla je priredil Orel v Poljanah igro: Dimež. Pevski zbor je zapel več narodnih in umetnih pesmi. — Pripravlja se Nušičeva igra: Navaden človek in zbor študira več novih pesmi. Manjka nam društvenega doma — pa imamo vseeno korajžol!

Pozor: mojstri, obrtniki in vajenci! Jugoslovanska Obrtna zveza je kot organizacija obrtnega in trgovskega stanu sklenila, da bo izvrševala v bodoče tudi posredovanja za obrtne in trgovske vajence. Na ta način hočemo pomagati zlasti našim staršem po deželi, ki večkrat ne vedo, kam bi oddali svoje sinove v obrtni ali trgovski pouk. Pomagano bo pa s tem tudi obrtnikom in trgovcem, ki iščejo vajence; z nasvetom in posredovanjem jim bomo šli na roko. Starše in trgovce in mojstre vabimo, da pošljejo svoje ponudbe in želje na naslov: Jugoslovanska obrtna zveza, Ljubljana, Komenskega ulica 12. — Par mest mizarjskih vajencev je na razpolago. Ponudbe pošljite na Jugoslovansko obrtno zvezo, Ljubljana, Komenskega ulica 12.

Novice s Kranjske Gore. (Samoumori.)

K nam je bil prišel na dopust k svojim staršem orožnik Franc Zupan, star komaj 23 let. Bil je v četrtek popoldne še vesel, zvečer je celo balinal, v petek jutraj ob 2. uri so pa slišali v njegovi sobi strel, in ko so šli preplašeni starši pogledat, so ga našli mrtvega. Kaj je pravi vzrok samomora, nihče ne ve. — (Letoviščarji.) K nam je došlo letos že precej letoviščarjev od vseh strani Jugoslavije, tudi iz Avstrije, Romunije in Italije, vendar še ne toliko, kakor prejšnje leto. — (Romanje.) Vsa dolina, t. j. Dovje, Kranjska gora in Rateče-Planica, namerava 26. in 27. julija napraviti skupno romanje na sv. Višarje. Ljudje tukaj so bili navajeni pred vojsko vsako leto iti na to božjo pot, zdaj se jim po dolgem času zopet ponuja ta prilika, katere gotovo ne bodo zamudili.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu z vsemi potrebnimi pojasnili, formularji, vlogami itd. izide koncem prihodnjega tedna v založbi »Jug« v Ljubljani, kakor tudi formularje vseh mogočih vlog za stanovanjsko sodišče je sestavil član stanovanjskega sodišča v Ljubljani, sodni svetnik dr. Alojzij Gradnik. Knjižnica bo izvršno služila vsem privatnikom in oblastim, ki imajo opravka s stanovanjskim sodiščem. Datum, kdaj izide in ceno objavimo prihodnjič.

Šmarje pri Ljubljani. Doznanlo se je, da je neznanec, ki ga je v četrtek popoldne v tunelu povozil vlak, Ivan Stare, orožnik v pokloju iz Ljubljane. Za njim žaluje soproga z dvema otrokoma. Baj je imel v sredo, 8. t. m., ko je šel od doma, precej denarja. Oblast ga je ukazal pokopati, ne da bi bil sodnijsko pregledan, kakor zahteva zakon. Ne ve se, ali je nesreča, umor ali samomor.

Dr. V. Meršol v Chicagu. III. Slovenski ameriški listi poročajo, da je koncem minolega meseca dospel v Chicago odposlanec jugoslovanskega ministrstva za narodno zdravje dr. Valentin Meršol. Dr. Meršol proučuje ameriško zdravstvene ustanove in ostane v Chicagu dva meseca.

Smrtna kosa med ameriški rojaki. Dne 27. junija je umrl v Danvilleu, Ill., mnogoletni blagajnik KSK Jednote v Clevelandu — John Kučič. Pokojnik je bil pošten, krščanski mož in zvest Slovenec, ki se je z vnuemo udeleževal vsakega dobrega dela, posebno pa vsake akcije za splošno tamkajšnje slovenske župnije sv. Jurija; bil je do smrti cerkveni odbornik. Pokopali so ga z velikimi častmi.

Podružnica Županske zveze za črnomeljski okraj je imela v nedeljo, 5. julija v Crnomlju svoj občni zbor, ki je bil polnoštevilno obiskan po županin in občinskih odbornikih, niti ene občine ni bilo, ki bi ne poslala svojega delegata, znamenje, kako so naši Belokranjci vneti za resno smotreno delo po naših občinah. Kot delegata centrale sta se občnega zbora udeležila njen predsednik gospod Stanonik Ivan ter odbornik g. Pirc Jože. G. Stanonik Ivan, znan Belokranjec kot nesebičen bорец za kmetstvo pravdo, je v enournem govoru orisal splošen položaj, v katerem se danes nahajajo naše podeželne občine tako v finančnem kakor tudi z ozirom na občinsko samoupravo ter ugotovil najuspešnejše sredstvo — samopomoč, pri čemur je zagotovil čim večjo pomoč novega odbora Županske zveze, ki je izdelal že tudi podoben načrt, po katerem bo omogočeno usposobiti naše podeželne občinske funkcionarje za čim vzornejšo in popolnejšo vodstvo občinskih poslov. Tako bo vzeta nadzorna oblast vsaka možnost razpuščanja občinskih odborov. Potem županskih tečajev hoče Županska zveza zadostiti znova tej svoji nalogi, ki je posebno v zadnjem času postala važna, ko se od naših občinskih funkcionarjev zahtevajo vsak dan nove stvari. Omenjal je na-

Dnevne novice.

25letni mašniški jubilej praznujejo danes dne 14. t. m. v Ribnici sledeči srebrnomašniki: Janez Barle, župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, svetnik Janez Bešter, bivši dekan v Postojni sedaj župnik v Dobu, svetnik Karol Cerin, prošt v Novem mestu, svetnik Karol Gnidovec, dekan v Žužemberku, Peter Janč, župnik v Vodicih, Leopold Kolbezen, duhovnik v p. v Križankah, Franc Kralj, župnik v Litiji, Evgen Legat, bivši ravnatelj Zadr. zveze sedaj kustos pokopališča v Ljubljani, Franc Majdič, župnik v Motniku, Josip Osepek, župnik v Ovišah, Jakob Ogriček, župnik na Senturški gori, Josip Pravhar, župnik v Loškem potoku, dr. Sever Josip, mornariški župnik v p. v St. Vidu, svetnik Anton Skubic, dekan v Ribnici, Stefan Terškan, župnik v Smihelu pri Novem mestu, svetnik Valentin Zabret, dekan v St. Vidu in Franc Zorko, župnik v Kamni gorici. Gospodom iskreno čestitamo!

Zmaga SLS v Mošnjah. Izid občinskih volitev, ki so se vršile 12. julija 1925., je sledeč: SKS je dobila 39 glasov in 3 odbornike; SLS za Zgornji kot je dobila 66 glasov in 5 odbornikov, obrtnodelavska zveza SLS 24 glasov in 2 odbornika; gospodarsko-kmetško kmetstva (Žerjavova) stranka je dobila 59 glasov in 4 odbornike, SLS za Spodnji kot je 46 glasov in 3 odbornike. SLS ima tri glasove absolutne večine. Vseh veljavnih upravičencev je bilo 314, a volitev se je udeležilo 243 volivcev. Dosedaj je županovl zagrizen Žerjavovec Fl. Pohar.

Praznovanje francoskega državnega praznika. Danes dne 14. julija praznuje francoska republika svoj državni praznik. Naš narod, kateremu je bil in je hlabri in močeni francoski narod v najtežjih prilikah najboljši in največjši prijatelj in sobojevnik, praznuje ta praznik z njim ter se raduje močnega poleta francoskega dela in duha. Ta svoja bratska čustva pa uveljavimo ta dan najlepše s tem, da prispevamo vsak po svojih močeh darove v prid »spomeniku hvalečnosti Francoski«, ki se ima po plemeniti zamisli belgrajskega glavnega odbora postaviti v Belgradu. Nabrani prispevki naj se blagovolijo do 20. julija poslati velikemu županu ljubljanske oblasti (ravnateljstvu pomožnih uradov).

Današnja številka »Slovenca« se v nadrobni prodaji prodaja po 3 Din izvod, ker je 50 odstotkov čistega izkupička po sklepu novinarskega društva namenjen za spomenik zahvalnosti Franciji.

Evharistični kongres v Kočevju. Dne 15. in 16. avgusta t. l. se bo vršil v Kočevju evharistični kongres za kočevski dekanat in ostale župnije v sosedstvu.

Duhovniki-upokojeenci. Župnik upokojenec nam piše: Po »Slovenca« z dne 10. julija bomo dobivali po novi uravnavi upokojeenci duhovniki v Sloveniji mesečno 480 Din, torej 16 Din dnevno, dosedaj smo jih dobivali 12. Tako so se uresničili obeti in nade o naših draginskih dokladah. Kdo naj živi s takim beraškim darom? Duhovnik, ki je absolvirao gimnazijo, prebil maturo, obiskoval fakulteto, 20—40 let, nekateri še več, delal za cerkev in sedaj naj — strada? Privoščimo učiteljem in učiteljicam 2000—2500 Din mesečne pokojnine, torej 66 do 87 Din dnevno, tudi drugim upokojeencem, saj so jo zaslužili, a da se z nami upokojenimi duhovniki tako postopa, to je škandal.

Izid žrebanja loterije »Ljudskega doma« v St. Vidu nad Ljubljano. 1. Glavni dobiček: »Vila Sreča«, je zadela številka 27.311. 2. Dobitek knjižnice »Učiteljska« št. 41.250. 3. Dobitek

molzna krava št. 29.433. 4. Dobitek spalna oprava št. 28.980. 4. Dobitek v vrednosti po Din 2500 so zadele naslednje številke: 48.463, 514, 27.520, 28.329. — 10. Dobitek, vsak v vrednosti po Din 1250: 11.058, 40.40, 27.342, 41.207, 43.975, 35.823, 26.253, 26.706, 7502, 18.241. — 15. Dobitek v vrednosti po Din 500: 3557, 36.143, 15.910, 22.626, 45.658, 33.492, 41.141, 20.173, 29.683, 14.811, 878, 5.234, 37.401, 33.014, 18.677. — 15. Dobitek, vsak v vrednosti Din 250: 9215, 9554, 5669, 27.033, 16.244, 1382, 6547, 26.005, 18.985, 48.668, 2746, 33.442, 23.060, 48.930, 27.512. — Druge izžrebane številke objavimo jutri. Dobitki se lahko dvignejo proti izročitvi dotične izžrebane srečke od srede dne 15. julija 1925 naprej v Ljudskem domu v St. Vidu nad Ljubljano. Vse informacije daje Zvonarna v St. Vidu. Prvi dobiček vilo »Srečo« je zadel gospod Josip Dejak, delovodja v tobačni tovarni v Ljubljani, ki je bil slučajno tudi navzoč med mnogobrojnim občinstvom, ki je čakalo na izid žrebanja.

Smrtna kosa. V nedeljo zvečer je v Kamniku nenadoma umrl ravnatelj meščanske in trgovske šole iz Cakovca g. Emil Krauth. Zadel ga je srčna kap. V soboto je pripeljal svojo hčerko-učiteljico v Kamnik na oddih. Hotel se je čez par dni vrniti, hčerko pa pustiti v Kamniku. Pokojnik je bil odločen in zaveden katoličan. Pokopali ga bodo v Kamniku danes popoldne ob 6. Svetila mu večna luč! — V Podsmreki pri Ljubljani je 12. t. m. umrl g. Franc Kodela, trgovec in posestnik, star 67 let. Naj v miru počiva!

Gospodje slovenski umetniki, kateri imajo namen obiskati razstavo dekorativnih umetnosti v Parizu, so naprošeni, da se radi potrebnih informacij obrnejo na francoski konzulat v Ljubljani.

Vsa okolica Skofje Loke se pripravlja na proslavo 15letnice Orlovskega odseka v Stari Loki (19. t. m.), kjer bo ob tej priliki velika javna prireditve Krekovega orlovskega okrožja. — Zjutraj ob osmih bo sprejem drugih odsekov in gostov pred Tuškom (blizu »Novega svetca«), nato odhod v župno cerkev v Stari Loki k sv. maši, po maši zbor na telovadšču na Jamnikovem travniku. Pride govornik iz Ljubljane. Popoldne ob treh javni telovadni nastop, nato na Jamnikovem vrtu prosta zabava z bogatim srečolovom, šaljivo pošto itd. Pri celi prireditvi bo igrala jese-niška godba. Prireditve obeta biti ena najslajnejših letos. Prijatelji orlovstva, pridite od blizu in daleč k tej manifestaciji naše orlovske mladine! Posebno dobrodošli gostje v narodnih nošah! Polovična vožnja na progi Ljubljana — Jesenice dovoljena. Na svidenje ob vsakem vremenu!

Pevski koncert v Žireh. Naravnost presenetil nas je žirovski pevski zbor v nedeljo 5. julija s svojim pevskim koncertom, izbranim sporedom, z dovršenim izvajanjem novejših skladb naših najboljših mojstrov. Ne vemo, kateri točki precej obširnega sporeda — 15 točk — bi dali prednost. Ogreti so nas posebno Ocvirkova Moja pomlad, Premrov Polček, Lajpovičeva Pastirski, Klemenčičeva O pogledje ptičke. — Zelo občutno in ljubko sta se glasil Adamičevi skladbi Nekje v Franciji in Teliske teče. Zbor je v celoti dobro izvežban in se da voditi svojemu mojstru g. organizatorju, obetu popolnoma. Posebno so nam ugajali sveži, prožni alt v Sattnerjevi Zima je proč. Bnisi so voljni in pri mešanemu zboru dovolj krepki. — Moški zbor je zapel le Jerebovo: O kresu precej dovršeno le v nizinah je bil bas pretremen. Govor med sporedom je imel g.

dalje, da je Zveza pripravljena nuditi članom pomoč pri ureditvi občinske pisarne in bo na željo županov pošljala strokovnjake, ki bodo na razpolago našim županom. Navajal je dalje vse korake, ki jih je Zveza storila pri merodajnih faktorjih v zadevi invalidov, vojaščine ter posebno v zadevi brambe samoupravnih pravic naših občin. Končno je poudaril nujnost okrepitev te važne organizacije kakor Županske zveze, ki ima namen pokazati vsej širši javnosti zrelost naših ljudi za samoupravo in odbiti enkrat za vselej očitke, da nismo zreli, da bi sami vodili občine ter da nam je zato potreben uradnik. Zborovalci so z velikim navdušenjem sprejeli poročilo svojega predsednika ter ga prosili, naj vztraja na braniku za pravice naših občin ter zatrjevali, da se hočejo še tesneje okleniti te ljudske armade, ki se zbira v Županski zvezi. — Nato je poročal g. Pirc Jože o podrobnem delu Županske zveze, katerega je izdelal novi odbor iste ter poudaril posebno potrebo pravičnega poslovanja naših občinskih funkcionarjev, dal je nato pojasnila o revizijah občinskih blagajn ter o vodstvu poslovnih knjig ter nato v glavnih obrisih stvarno in jasno očrtal načrte novih zakonov, ki čakajo na uzakonitev kakor zakon o občinski samoupravi, zakon o osnovnih šolah ter zakon o davčni reformi. Posebno je poudaril potrebo, da se tudi naši občinski funkcionarji upoznajo še pred uzakonitvijo z glavnimi načeli teh zakonov in tako pomagajo tudi od svoje strani pri gradnji naše države ter proglasil brezbriznost v tem oziru kot glavni vzrok ljudske nesreče. Zborovalci so z veliko pohvalo, kar je pričalo njihovo pritrdjevanje, pozdravili stremiljenja odbora Županske zveze ter so prosili navzočo delegata, da sporočita glavnemu odboru, da želijo Belokranjci prireditve županskih tečajev tako v Črnomlju ter v Metliki. Po končanih referatih se je vršil še razgovor o poživljenju podružnice črnomeljskega okraja ter so vsi navzoči sklenili, da gredo z novim navdušenjem na delo za procvit Županske zveze. Pristopilo je veliko novih članov tako, da je ni občine, ki bi ne bila zastopana pri podružnici. Na delo za Župansko zvezol

Osebnosti s pošte. Postavljeni so: za pripravnico v 4. skupini III. kategorije Francka Mrakova v Novem mestu, Marta Kitzlerjeva v Radovljici, Martina Čretnikova v Murski Soboti, Erna Benedikova v Laškem, Justina Marušičeva v Zireh, Mira Šubičeva na glavni pošti v Ljubljani, Marija Petričeva na glavni pošti v Ljubljani, Jožica Csonkova na glavni pošti v Ljubljani, Karla Fliskova v Trbovljah, Angela Šavpah v Novem mestu, Frančiška Hladnikova v Središču ob Dravi, Angela Hoelblova v Prevaljah, Angela Karnovikova v Šoštanju, Marija Klavorova v Ormožu, Anica Kramarjeva v Škofji Loki, Berta Terlečičeva v Celju, Brigita Jurčeva v Kotljah, Pavlina Milavčeva na poštini podružnici 4 v Ljubljani, Alojzija Pehaničeva v Trzinu, Ljudmila Bajčeva v Kočevju, Marija Marinčeva pri Sv. Pavlu blizu Preboda, Marija Drobničeva v Ribnici na Dolenjskem, Avgustina Juhova v Mostah pri Ljubljani, Albina Arkova v Domžalah, Marta Burgerjeva v Kranju, Anica Špeglječeva v Celju, Matilda Benčinova v Kočevju, Jožica Koščičeva v Straži in Marija Ramšakova v Brezicah; za pripravnike v 4. skup. III. kat. pa: Jožef Pavlin na mariborski kolodvorski pošti, Viktor Rozman in Rafael Treven na ljubljanski glavni pošti, Matej Rozman na ljubljanski kolodvorski pošti, Stanislav Vencel v Gornji Radgoni, Alojzij Ljubič na glavni pošti v Ljubljani, Ivan Tratnik na ljubljanski kolodvorski pošti, Frančišek Pipan na glavni pošti v Ljubljani in Jožef Zidarič v Središču ob Dravi; za pripravnike 3. skupine kategorije zvičničnikov 1. stopnje osnovne plače Ivan Hribar pri vzdrževalnem brzojavnem odseku v Ljubljani. — Pripravnik 4. skup. III. kat. Anton Podbevšek na glavni pošti v Ljubljani je stopil iz poštne službe. — Uradnica 4. skupine II. kat. Emilija Eisseltova na glavni pošti v Mariboru se je poročila s Tomažem Tropom, zasebnim uradnikom. — Upokojena sta podčinovnika 1. skupine kategorije zvičničniške Frančišek Jereb na ljubljanski glavni pošti pa Jernej Vovk v Celju. — Umrl je pripravnik 3. skupine kat. zvičničnikov Anton Potnik v Zrečah.

Znojenj nog in neprijeten vonj odstrani Sanoform. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga »Chemotechna« v Ljubljani, Mestni trg 10 in »Salus« d. d. V Mariboru pa lekarna pri Sv. Anehu, Glavni trg 20.

Iz Ljubljane.

Promocija. Dne 27. junija je promoviral na češki tehniki v Brnu za inženirja kemije g. Ivan Poženel iz Ljubljane. — Iskreno čestitamo!

Javno stenografsko tekmo priredi poudom sklepa šolskega leta Christofor učni zavod v Ljubljani v svojih šolskih prostorih na Domojanski cesti št. 7 prihodnji četrtek, t. j. dne 16. t. m. popoldne ob 2. K tekmi se vaajo starši gojenk in gojencev ter vsi, ki se zanimajo za stenografijo.

Fimen. Gospod Janko Modrijan, trgovec v Ljubljani se je poročil z gospodično Eleonoro Fantini-jevo, hčerko gospoda Edvarda Fantinija, trgovca-zastopnika in posestnika v Ljubljani, Pod Rožnikom. Bilo vačno.

Umrl je v nedeljo, 12. t. m. ključavničar g. Franc Bernik. Pogreb bo danes pop. ob 4 iz mrtvašnice splošne bolnice. Naj v miru počiva. — V Novem Vodmatu je 13. t. m. umrl g. Jurij Rimer, sodni sluga v pokopu. Star je bil 85 let. Pogreb bo v sredo popoldne ob pol 3. Naj mu bo Bog večni plačnik!

Iz Štajerske.

Jubilej redovnika. V nedeljo, dne 12. julija je obhajal v Mariboru v baziliki Matere Milosti v krogu svojih sobratov štiridesetletnico mašništva skromen pa goreč redovnik — frančiškan P. Andraž Golob, rojen v Št. Jurju pod Rifnikom. Jubilant je plodonosno deloval po raznih samostanih slovenske frančiškanske provincije zlasti kot neutrudljiv spovednik in vnet pridigar. Njegova spovednica je bila vedno oblegana od skesanih grešnikov; kadar je stopil na prižnico, ga je napeto poslušalo staro in mlado. Za vse smo mu Trojičani globoko hvaležni. Do zadnjega časa je bil predsednik bratovščine sv. Duha za lavantinsko škofijo, dokler ni tega mesta prepustil mlajšim močem. — Jubilantu, ki ga še v visoki starosti odlikuje izvrsten spomin, želimo, da bi obhajal še zlati in biserni jubilej in sicer med nami, kamor ga srce še vedno vleče. Hvaležni Trojičani.

Pri Sv. Križu na Slatini obhaja prihodnjo soboto, dne 18. julija, 40letnico mašništva vlč. g. nadžupnik in konz. svet. Franč. Sal. Korošec. Svojem vzornemu dušnemu vodniku, ki nad vse poživljeno deluje že 27 let pri Sv. Križu, so hvaležni župljani za ta jubilej omogočili nabavo novih zvonov, ki jih bo slovesno posvetil presvetli gospod škof dr. A. Karlin v četrtek, dne 16. julija. K iskrenim čestitkam se pridružuje tudi širši slovenski svet, ki gospoda Korošca pozna še iz let 1894—1898, ko je bil urednik »Slovenskega gospodarja« v Mariboru.

Slov. Bistrica. (Pevski koncert.) »Jutro« je dne 9. t. m. poročalo, kako so slovenjgraški pevci pustili na cedilu naše občinstvo. Ker »Jutro« zлага krivdo na nas, smo dolžni odgovoriti in poročati resnico. Slovenjgraški pevski zbor se je sam ponudil, da priredi ob svojem izletu v Slov. Bistrico dne 5. julija pevski koncert v korist tukajšnji bodoči sirotišnici. Po plakatih in v cerkvi se je občinstvo brez izjeme pozvalo, da se udeleži dobrodelnega koncerta. Ob napovedani uri je bila dvorana polna občinstva. Tudi demokrati so bili navzoči. Pevci res pridejo ob napovedani uri. Pa komaj so v mestu, jih nagovarjajo nekateri demokrati, da opustijo koncert, ker je baje sirotišnica strankarska stvar. Nekaj pevcev se je takoj vlovilo na demokratsko limanico, zastoj je bil ves obžudovanja vreden trud g. mestnega župnika slovenjgraškega pridobiti jih za obljubljeni koncert. Občinstvo je čakalo nad podlugo uro na pevce, ko pa jih le ni bilo, se je razšlo z veliko nevoljo, moška beseda slovenjgraških pevcev pa mu ostane vedno v spominu. Par ur pozneje pa ravno ti pevci priredijo koncerti samo demokratom. Seve, to pa ni bilo strankarstvo! Demokrati obisk je bil jako kladen, le nekaj več poslušalcev, kakor pevcev. Pač tudi demokrat mrzi besedolomstvo. V čast našim demokratom bodi omenjeno, da večina najodličnejših demokratov ni odobraval taktike slovenjgraškega pevskega zbora.

Dve smrtni nesreči v Ljubnem ob Savinji. Pred kratkim se je v repelski planini ponesrečil 65letni Repelšakov pastir. Padel je z visoke skale. Našli so ga šele 2 dni po nesreči. — Dne 9. t. m. pa je padel 2letni otrok posestnika Podlesnika (vulgo Petočnik) v vodnjak in je v njem utonil. Ker vodnjak ni bil ograjen, imajo odgovornost starši.

IZ MARIBORA.

Glasbena Matica v Mariboru razpisuje za svojo šolo službo učitelja za violino. Zahteva se dovršeni konservatorij z učno prakso; prednost imajo ob sicer enakih ocenah prosilci, ki so usposobljeni kot dirigenti. Prošnje z osebnimi, študijskimi in morebitnimi službenimi dokazili naj se vložijo na odbor Glasbene Matice v Mariboru do 14. avgusta. Plača se odmeri kakor državnim uradnikom iste stopnje z 10odstotnim dodatkom. Služba se nastopi 15. septembra.

IZ MEŽIŠKE DOLINE.

Tridesetletnica Kat. delavskega društva na Prevaljah so praznovali na dan sv. Petra in Pavla. Ob pol desetih je bila v cerkvi sveta maša za vse umrle člane z zato primernim cerkvenim govorom. Nato se je vršilo v dvorani izobraževalnega društva zborovanje. Zborovalci so prihiteli iz vseh krajev Mežiške doline, iz Črne, Mežice in Guštana. Zborovanje je otvoril bivši poslanec Kugovnik. Pozdravil je vse došle goste, posebno še društvene veterane, ki že od obstanka delujejo v organizaciji, ki je za mežiško dolino velikega pomena. Slavnostni govor je imel društveni prijatelj Jože Gostinčar iz Ljubljane, ki je že dostikrat prej govoril na društvenih zborovanjih. Navduševal je tovariše delavce, naj bodo vztrajni kot doslej. Le krščansko delavstvo je zmoglo preurediti sedanji materialistični svet. Zbor je pozdravil tudi tov. Keše iz Trbovelj. G. Matej Riepl, župnik na

Prevaljah je slikal borbe, ki jih je društvo v 30 letih imelo in prestalo. Ni se borilo samo proti kapitalistom in izkoriščevalcem delavskega stanu, ampak tudi proti narodnim nasprotnikom. Zato ima tudi velike zasluge za slovenstvo v Mežiški dolini. O društveni zgodovini je statistično poročal g. Mirko Mikelu ter nazorno naslikal društveno delovanje. G. Kugovnik je izrazil željo, da naj bi se inteligenca bolj zanimala za delavca trpina in naj bi inteligent in delavec šla ramo ob ramo v boj za pravico in resnico. Popoldne so bile litanije, ob 3 pa so uprizorili Krekovo igro »Turški križ«, igrali so dobro, petje je bilo pravo lepo. Želimo prevalskemu slov. krščanskemu delavstvu tudi vnaprej obilo uspehov.

Iz Prekmurja.

Še nekaj štatistike z murskosoboške gimnazije. Dodatno k štatistiki o učnih uspehih, narodnosti in veroizpovedi učencev, ki jo je 7. t. m. objavil »Slovenec«, objavljamo še naslednjo štatistiko o poklicu staršev učencev. Kakor je bilo že objavljeno, je bilo ob koncu prošlega šolskega leta na murskosoboški gimnaziji 218 učencev. Od teh je bilo 107 kmetijskih sinov in 7 kmetijskih hčera ali 52,3 odstotke; iz obrtniških rodbin je bilo 20 učencev in 3 učenke ali 10,6 odstotkov; iz trgovskih rodbin je bilo 13 učencev in 7 učenek ali 9,6 odstotkov; iz rodbin drž. uradnikov (učitelji tu niso vštet) je bilo 13 učencev in 6 učenek ali 8,6 odstotkov; iz učiteljskih rodbin je bilo 9 učencev in 9 učenek ali 8,2 odstotka; iz gostilniških in kavarniških rodbin je bilo 7 učencev in 3 učenke ali 4,6 odstotkov; iz rodbin občinskih in privatnih nameštencev ter advokatov je bilo 5 učencev in 3 učenke ali 3,7 odstotkov; iz duhovniških (evangelizacijskih) rodbin sta bila 2 učenca in 1 učenka ali 1,4 odstotka, iz ostalih rodbin so bili 3 učenki ali 1,4 odstotka. — Iz navedene štatistike je razvidno, da je največ učencev iz kmetijskih rodbin, kar tudi dokazuje, da je dotok na gimnaziji zdrav in da je silno krivično ravnanje tistih, ki ne dovolijo, da bi se murskosoboška gimnazija normalno razvijala. Ali naj bo res murskosoboška gimnazija edini srednješolski zavod v Sloveniji, ki naj ga zadene famozna okrnitev!

Iz ostale Jugoslavije.

† Prof. Josip Ubl. Dne 29. junija t. l. je umrl v Novem Vihodolu v visoki starosti 81 let velezaslužni profesor bivšega gospodarsko-gozdarskega učilišča v Križevcih veterinar Josip Ubl, ki je služboval tamkaj do svojega umirovljenja t. j. do 1. 1900. Kot profesor na navedenem učilišču za živinorejo in veterinarstvo je razvil izredno delavnost in bil član mnogih društev, a fiziokratsko društvo v Pragi ga je še l. 1870. izvolilo za svojega člana. Rojen je bil 4. aprila 1844 v Chudenici na Češkem, kjer je obiskoval ljudsko šolo in gimnazijo, dočim je bil diplomiran za veterinarja na c. kr. vojnem veterinarskem zavodu na Dunaju. Svoje službovanje je začel na Moravskem na gospodarsko-industrijskem utrakvističnem zavodu v Dubravicih, od kod je prišel v Križevce. Dne 13. novembra 1924 mu je bila na slovesen način izročena častna veterinarska diploma, katero mu je izdal proforski svet veterinarske visoke šole na Dunaju, dočim je svečani čin njegove častne promocije na prejšnjo veterinarske visoke šole na Dunaju izvršila veterinarska fakulteta v Zagrebu. Prof. Ubl je bil eden prvih stanovskih tovarišev na Hrvaškem, ki je svojo novo domovino izredno ljubil ter njej in narodu posvetil svoje odlično strokovno znanje, katero si je pridobil z neprestanim delom. Spisal je veliko število učnih knjig veterinarske stroke kakor: anatomijo in fiziologijo domačih živali (1874), govedoreja (1876), bolezni in zdravlila domačih živali (1876), sodno veterinarstvo (1876), kopitoznastvo in podkovanje (1880), živinoreja itd.; razen tega neštete razprave in članke. Že iz tega je razvidno, da je posvetil veterinarski stroki vse svoje sile, kar priča tudi skrbno zbrana zbirka okostnjakov konkrementov, parasitov in drugih predmetov na tem učilišču. Kot tovariš je bil vedno korekten, ljubezniv in ustrežljiv ter je zbral okolo sebe veliko številno spoštovateljev po celi svoji novi domovini. Slava mu!

Pred otvoritvijo liške železnice. Otvoritev liške železnice je končnoveljavno določena na 25. t. m. Na progi se z mrzlično naglico vrše zadnja dela: brzojavne in telefonske napeljave, vodnjaki, pritrdjevanje napisov itd. Velike priprave za otvoritveno slovesnost se vrše v Splitu, Šibeniku in po drugih postajah. Otvoritve se udeleži prometni minister in vsi ministri gospodarskih panog. Otvoritev se bo vršila na postaji Gračac ob 5 zjutraj; ob 9 dospeta otvoritvena vlaka v Knin, kjer bo slovesen pozdrav gostov; ob 2 prihod v Šibenik, kjer bo kosilo, ob 8 dohod v Split, kjer priredi občina gostom banket. Po vseh gričih in vrhovih bodo goreli kresovi. V nedeljo dopoldne se slovesno otvori Jadranska razstava, zvečer se priredi v luki beneški večer, na katerem bo sodelovalo nad 500 ladij vseh vrst. Vse bo bajno razsvetljeno, a po gričih bodo goreli kresovi. Računajo, da se prireditve udeleži več tisoč gostov iz cele Jugoslavije. Po novi progi, ki je dolga od Zagreba do Splita 434 km bodo vozili osebni vlaki in brzovlaki; osebni vlaki bodo rabili v smeri na Split ničlih 18 ur. v obratni smeri

pa 19 ur; brzovlaki bodo vozili približno po 14 ur in bodo odhajali iz Zagreba odnosno Splita zvečer ter prihajali na svoj cilj prihodnje jutro.

Naše žensko gibanje. Kakor znano, predstavlja žensko gibanje v Jugoslaviji oficijelno Narodna ženska zveza, ki ima svoj sedež v Belgradu. Ta organizacija pa ni nadstrankarska ženska organizacija, marveč zasleduje zelo izrazite strankarsko-politične cilje v zmislu današnje režimske politike. Vred tega NZS ni mogel zbrati v svojem okrilju pretežnega dela ne slovenskih ne hrvatskih žena in njegovo delo na feminističnem in socialnem polju je zelo neznatno. Kljub temu pa, kakor rečeno, izvaja vlogo oficijelnega predstavništva ženskega gibanja v Jugoslaviji ter je tako nedavno odposlal svoje delegatkinje na mednarodni kongres v Washingtonu. Iz Hrvatske je bila med delegatkinjami znana pisateljica Adela Milčinić. O tem kongresu poroča sedaj »Nar. zaštita«, ki jo urejuje vseučiliški profesor dr. Josip Silović v Zagrebu. Med drugim piše: »Hrvatska delegatkinja Adela Milčinić je iz Washingtona odpotovala v New York, kjer naj bi ostala nekoliko mesecev v svrhu učenja angleškega jezika in zbiranja gradiva za roman iz našega izseljeniškega življenja.« — Odobravamo, da se je ga. Milčinić namenila, da v Ameriki osnuje temelje romanu, kakršnih morda še nimamo in če jo bo pri tem vodilo samo ono, kar mora prevevati dušo vsakega našega človeka, bi mogel ta roman obogatiti našo književnost. potem bo vsaj nekaj več koristi od tega »putoštvijske« v Ameriko, ki je naše delegatkinje vsekakor lepo sprejela, a bi bil ta sprejem pač pristranejši in od samega kongresa bi bilo več koristi, ako bi bile šle tjakaj te naše, drugače spoštovane gospe kot delegatkinje večine naših ženskih društev — večine naših žen.

Mapa mesta Zagreba. Zagrebška mestna občina je poverila znanemu umetniku Vladimiru Kirinu, da izdela mapo najlepših zagrebških vedut. Mapa bo obsegala 15 litografij, izvedenih na kartonu, deloma enobarvnih deloma večbarvnih. Razen tega bo mapi dodelan predgovor o zgodovinskem razvoju in lepotah mesta.

Iz Primorske.

Promocija. Na brnski univerzi je promoviral za inženirja agronomije Andrej Čok iz Lonjerja.

Smrt starega kapetana. V opatiji je umrl 80letni pomorski kapetan Ivan Fiamin. Po. kojnik je bil vedno zvest sin hrvatskega naroda ter je svoje premoženje zapustil v narodne svrhe.

Strajk v Stabilimento tecnico v Trstu še vedno traja. Strajk vodi socialistična zveza kovinarjev »Fiom«.

Donisi.

Rakek. Pred tednom nekako sem dobil vabilo na koncert, ki ga priredi »Kat. prosv. društvo« na Rakeku v nedeljo 12. t. m. Koncert — na Rakeku, kaj hoče to biti, saj se ne izplača hoditi tja. Vendar v nedeljo — torej na dan prireditve — me je nekaj pičilo in šel sem na koncert. In prireditve, reči moram, me je popolnoma presenetila. Pevski zbor cerkniškega »Kat. prosv. društva«, obstoječ iz 10 ženskih in 7 moških glasov, je pod vodstvom organista g. Antona Ribiča proizvajal od najlažjih do najtežjih sklad lepo številce (13), tako lepo in tako precizno, da bi delal čast tudi marsikateremu večjemu kraju. Slišali smo Aljaža, Schwaba, Karla Adamiča, Hladnika, Ipvaca, Ferjanciča, Kreka, Vodopivca in Gruma. Spored je bil jako pester. Med lepimi umetnimi so bile tudi mične narodne pesnice. Koncert se je pričel ob 4 popoldne in je trajal skoro do pol sedmih — in ko je minulo, je še prekmalu minulo, še bi radi poslušali, če treba, še enkrat tako dolgo. Pevskemu zboru in njegovemu pevovodji moramo le čestitati, prosvetno društvo pa pozivamo, naj le pridno rabi svoj novi glasovir, do katerega je prišlo tako cenim polom.

Po svetu.

Sv. Frančišek Asiški v italijanski umetnosti. Dne 11. t. m. so v Milanu otvorili razstavo slikarskih del italijanskih umetnikov na čast sv. Frančiška Asiškega. Navzoči so bili zastopniki državnih in cerkvenih oblasti. P. Facchinetti je tem povodom predaval o »umetniški naravi sv. Frančiška«.

Iz Italije. V mestu Lecce v Apuliji so vionili v vilo viteza Cossa in so pokradli dragocenosti v vrednosti 400.000 lir. — V Arezzo je nastal v glavni cerkvi požar in je vpepelil cerkveni zaklad, zakristijo in župnišče. Tri dni prej so prenesli iz cerkve v muzej zelo dragoceno sliko Nera di Bicci iz leta 1408. — Ste ne v muzeju v Neapolu so začele kazati razpoke; to pa zato, ker gre predor Rim—Neapol pod muzejem skoz in se muzej zmeraj zelo trese. — V brzovlaku Genova—Milano se je peljala Švicarka Ottilija Fröhlich v prvem razredu. Prišel je noter eleganten gospod in je kadil lepo duhtečo smolko. Vonj in dim sto jo omamila in je lepo zaspala. V Milanu jo je železniški uradnik z veliko težavo zbudil, in je videla, da ji je neznanec ukradel vse, kar je imela pri sebi. Najbolj ji je bilo žal za dragocen biserni obesek, vrednost več tisoč rlanokov. Dobili »gospodac« seveda niso. — V gospodarskem letu 1922-1923 je dala mala loterija državi 373 milijonov lir dohodkov (0,34 lir na osebo), izplačali so pa 187 milijonov lir. 3,7 lir na osebo.

Gospodarstvo.

Za stabilizacijo dinarja.

Ljubljana, 13. julija.

Pred tednom smo poročali po belgajskih listih, da je finančno ministrstvo sklenilo obdržati dinar na sedanji višini. Tako vest je treba vzeti z zadovoljstvom na znanje, ker predstavlja prvi korak k ureditvi valutnega vprašanja.

Zdi se, da je finančno ministrstvo uvidele, kako težke udarce povzroča neprestano dviganje dinarja našemu gospodarstvu. Kolikokrat smo že imeli priliko kazati na posledice take politike. Edina dobrota, ki jo je prinesel vsak novi dvig dinarja, je bila za naše zunanje dolgove. Upoštevati je treba, da ima naša država zunanjih dolgov okoli 20 milijard dinarjev, ostalo pa odpade na notranji dolg. Z dviganjem dinarja se je zmanjševal znesek naših zunanjih dolgov v dinarjih, pa tudi obresti, ki jih moramo plačevati, oz. jih ne plačujemo.

Se pa se najdejo v tisku glasovi (n. pr. zagrebška samostalna demokratska »Riječ«), ki zagovarjajo politiko dvigovanja in to predvsem iz razlogov prestiža naše države v inozemstvu. Toda omeniti je treba, da se sedaj ne klasificira valut po dvigavanju za »dobro«, ampak se jih presoja po tem, ali so stabilne ali ne. Nestabilne valute so »nezdrave«.

Narodna banka ima zaradi aktivne bilance zunanje trgovine dovolj sredstev na razpolago, da prepreči manjše fluktuacije dinarja. Toda vprašanje je, če bo mogla v sledeči veliki »hausse« dinarja obdržati doseženo višino. Tu bo treba misliti še na bolj izdatna sredstva kakor so ta finančno-tehnična.

Če hočemo resno stabiliziranje valute, je treba predvsem regulirati medvojne medzavezniške dolgove, katere bo na vsak način treba plačati zlasti Ameriki.

Izgleda pa tudi, da bo treba za zares trajno stabilizacijo poslati sredstev — z inozemskim posojilom, katerega šanse so zaenkrat minimalne. Zlasti je glede tega merodajna ureditev medzavezniških dolgov.

Vse to so problemi, ki zahtevajo v najkrajšem času rešitve. Če bodo vodilni možje naše finančne politike zadovoljivo rešili to, je »vprašanje«.

Zahteve naših vinogradnikov.

Resolucije, ki so bile sklenjene na občnem zboru Zveze jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo ter poslani na pristojna mesta, se glase:

I. Ministrstvu poljedelstva in vod, oddelek za poljedelski pouk, Belgrad.

Vinogradniki Slovenije, organizirani v Pokrajinski zvezi jugoslovanskih vinogradnikov, ter zbrani na občnem zboru Zveze, dne 27. junija 1925 iskreno pozdravljajo ustanovitve vinarske in sadjarske šole v Mariboru, ki je za napredek našega vinogradništva in sadjarstva velike važnosti. Istodobno pa se protivimo ukinitvi nižje vinarske in sadjarske šole v Mariboru, ki je nujno potrebna za našega kmetsko-vinogradnika.

Vsled tega nam je čast predlagati ministrstvu, da blagovoli poleg višje šole za vinarstvo in sadjarstvo očuvati tudi dvoletni ali vsaj enoletni nižji tečaj, ki bodi namenjen edinole izobrazbi kmetijskega naraščaja.

Omenjena kombinacija je mogoča pod enotnim vodstvom in že gospodarstvo te šole zahteva omenjeni nižji tečaj.

2. Ministrstvu poljedelstva in vod, oddelek za vinogradništvo in sadjarstvo, Belgrad.

Ker je novi carinski tarif močno zadel poleg raznih kmetijskih potrebščin tudi vinogradništvo in kletarske potrebščine, prosimo ministrstvo poljedelstva in vod v imenu Pokrajinske zveze jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo, da se nove tarife na te predmete ukinejo, ali vsaj znižajo, ker so ravno vinogradniki navezani na marsikatero inozemsko izdelke, ki se pri nas ne izdelujejo, oz. po kvaliteti daleč zaostajajo za inozemskim blagom.

Da more ostati naše vinogradništvo na tem višku, na katerega se je povzpelo, oziroma, da more napredovati z uspehom, je ukinitve oz. znižanje novih carinskih tarif prepotrebna.

8. Ministrstvu financ, Belgrad.

Slovenski vinogradniki, zbrani na občnem zboru Pokrajinske zveze jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo, dne 27. junija 1925, so odločno proti obdavčenju manualnega dela kmetijskih delavcev, prav posebno pa še proti obdavčenju njihovih naravnih prejemkov, ker vse te izdatke mora nositi na koncu vendarle posestnik sam, ki je že dosedaj preveč obdavčen.

4. Finančni odbor Narodne skupščine, Belgrad.

V Sloveniji obstoja že drugo leto Pokrajinska zveza jugoslovanskih vinogradnikov, ki si je stavila za svoj cilj pospeševanje vinogradništva in pa čuvanje stanovskih interesov svojih članov in vinogradnikov sploh. Za uspešno delovanje vsakega večjega društva pa je neobhodno potrebno društveno glasilo.

Zaradi tega se obrača odbor zveze na finančni odbor Narodne skupščine s prošnjo, da podpre društvo s primerno letno podporo in mu omogoči izdajanje društvenega strokovnega glasila za vinogradništvo, ki je v Sloveniji posebno važnega gospodarskega pomena.

5. Finančni ravnateljstvo, Ljubljana.

Na občnem zboru Pokrajinske zveze jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo dne 27. junija t. l. se je govorilo, da se baje vtihtaplja na naše ozemlje velika množina italijanskega vina, ki se potem prodaja pri nas kot dalmatinsko vino.

Ker je zvezna glavna naloga, da povsod čuva interese vinogradnikov, si dovoljujemo opozoriti Vas na to in prositi, da se v pozitivnem slučaju potrebno ukrene.

Za odbor:

Robert Košar, t. č. predsednik. — Inž. Ivo Zupančič, t. č. tajnik.

Znižanje žel. tarifa za izvoz lesa. Kakor nam poročajo, je prometno ministrstvo odobrilo 30 odstot. popusta za izvoz lesa v smislu zahtev posvetovanja lesne industrije dne 12. januarja t. l.

Avstrijska železna industrija zahteva zaščitno carino. Z Dunaja javljajo, da se je Zveza avstrijskih železaren obrnila na merodajne faktorje z zahtevo, da se naj uvede zasilna carina na uvoz železarskih produktov utemeljeno to s težkim položajem avstrijske železarske industrije ter z visokimi postavkami sosednih držav.

Zvišan izvoz češkoslovaškega železa in jekla na Balkan. Kakor poroča »Zentralkorrespondenz« iz Prage, beleži češkoslovaška železna industrija v zadnjem času veliko naročil iz balkanskih držav. Češkoslovaška skoro popolnoma obvlada romunski trg. Jugoslovanski grosisti sodijo o prihodnji sezoni optimistično in so v Češkoslovaški naročili velike količine blaga. Posebno zagrebški trg je za češkoslovaške produkte ugoden. Tudi izvoz v Bolgarijo zadnje čase narašča.

II. razstava slovaškega pivovarskega jedmenja. Češkoslovaški konzulat v Ljubljani nam

javlja, da se vrši od dne 23. do 30. avgusta t. l. v prostorih mednarodnega donavskega sejma v Bratislavi (Požun) II. razstavljeni sejem slovaškega pivovarskega jedmenja. Informacije dajejo Mednarodni donavski sejem ter bratislavska borza.

Promet v tržaškem pristanišču. V prvih 5 mesecih t. l. (v oklepaju številke za prvih 5 mesecev lanskega leta) je dosegel uvoz v tržaško pristanišče po kopnem 583.000 ton (931 tisoč ton). Izvoz je znašal po morju 427.000 ton (469.000 ton), po kopnem pa 578.000 ton (743.000 ton). Iz teh podatkov je razvidno, da je letos promet v Trstu znatno manjši kakor v istem času lanskega leta.

Angleška zunanja trgovina v prvi polovici leta 1925. Po uradnih podatkih je znašal uvoz v Anglijo v prvi polovici leta 1925 677 milijonov funtov šterlingov napram 598 milijonov funtov v prvi polovici lanskega leta. Izvoz pa je dosegel v prvih 6 mesecih letos 392 milijonov funtov šterlingov, medtem ko je bil v prvih 6 mesecih lanskega leta 388 milijonov funtov šterlingov.

Povečanje kapitala. Tržaški Lloyd povišuje svoj kapital od 28 milijonov lir na 100 milijonov lir.

Albanska Narodna banka. Albanija je po lagoma organizirala gospodarsko življenje. Dosedaj je cirkuliral v Albaniji italijanski, grški in jugoslovanski denar. Sedaj pa poročajo iz Tirane, da je začela dne 1. t. m. poslovati albanska Narodna banka, ki bo uvedla nov valutarni sistem za Albanijo.

Dviganje cen v Franciji. V Franciji draginja radi padca franka neprestano raste. Tako je skočil indeks cen od maja t. l. na junij t. l. od 531 točk na 555 točk (cene letu 1913. so vzete za 100).

Nemške finance. Iz Berlina poročajo, da izkazujejo nemške državne finance za maj 1925 prvokrat po 1 letu deficit v znesku 17 milijonov zlatih mark.

BORZA.

Dne 13. julija 1925.

DENAR.

Zagreb. Berlin 1.34925—1.36450, Italija 2.1275—2.1575 (2.115), London 2.7525—2.7825 (2.7750), Newyork 56.48—57.28 (56.95), Pariz 2.6950—2.7450 (2.70), Praga 1.6775—1.7015 (1.6925), Dunaj 7.9550—8.0750 (8.03), Curih 11.0050—11.1050 (11.08).

Curih. Belgrad 9.05 (9.05), Pešta 0.7250, Berlin 1.2300, Italija 19.3750 (19.15), London 25.0450 (25.04), Newyork 515.20 (515.10), Pariz 24.25 (24.20), Praga 15.25 (15.26), Dunaj 72.50 (72.50), Budapešta 2.50, Sofija 3.7250.

Trst. London 127.80—128, Pariz 123.75—124.25, Newyork 2620—2640, Curih 509—514, Zagreb 4620—4640, Dunaj 387.50—372.50, Praga 77.75—78.25.

Dunaj. Belgrad 12.4650, Budimpešta —, Kodanjski 144.60, London 34.50, Milan 26.27, Newyork 709.35, Pariz 33.40, Varšava 135.85. Valute: dolarji 702.75, angl. funt 344.3, francoski frank 33.35, lira 26.82, dinar 12.45, češkoslovaška krona 21.00.

Praga. Devize: Lira 127.50, Zagreb 59.36, Pariz 164.50, London 59.12, Newyork 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odstot. invest. posoj. 65.50—67, Celjska posoj. 200—205, Ljublj. kreditna 225—230, Morkantilna 100—104, Prastrediona 800—807, Kredit. zavod 175—185, Strojne tovarne 104—134, Trbovlje 320—330, Vevče 100—110, Stavbna družba 165—180, 4 in pol odstot. zastavni listi 20 den., 4 in pol odstot. kom. zadolžnice 20 den.

Zagreb. Hrv. eskomptna 104.50—105, Kreditna banka, Zagreb 106—108, Hipotekarna, Zagreb 59.50—57, Jugobanka 97—97.25, Prastrediona 807.50 do 810, Slavenska 69—70, Lj. kreditna, Ljublj. 235 do 250, Eksploatacija 28, Sečerana 510—535, Gutmann 400—403, Slavonija 48—49, Trbovlje 395—345, Vevče 100—105, 7 odstot. drž. invest. pos. 65 do 67, Vojska odškodnina 236—239.

Dunaj. Zivnostenska 610, Alpine 340—500, Greinitz 150, Kranjska industrijska —, Trbovlje 447—500, Hrvatska eskomptna 128, Leykam 176, Jugobanka 120, Hipo banka 69, Avstr. tvor. za dušik 180, Gutmann 670, Mundus 940, Slavex 200, Slavonija 58.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske, 20 25 mm, monte, feo meja 515 bl., hrastovi frizl od 4—10 in 25—60, I. in II. vrsta, feo meja 1200 bl., bukove parjene

deske, 27—100 mm, od 250—450 m, I. in II. vrsta feo meja 900 den., bukova drva, 1 m dolž, lanske sečnja, feo Skopije 4 vag. zaklj. 30; oglje, la, okop blago, feo meja 1 vag. zaklj. 87.00. — Zito in polj. pridelki: Pšenica Hardwinter II., feo Postojna trans. 395; oves, novi, slavons., par. Ljubljana 270; krompir, novi, feo štajerska postaja 100. Novi Sad. Pšenica, bačka, julij 10 vagonov 805, pšenica bačka julij 10 vagonov 800; koruza sremska, Dunav, 40 vag. 195, koruza bačka, 4 vag. 185 do 187.50, koruza bačka, julij, gl. proga, 6 vag. 190, koruza bačka, avgust, 6 vag. 190. Tendence slaba.

DEŽNE PLAŠČE

v cenah znatno nižje, iz nove pošilke, pristne angleške nudi

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

Dvorni trg 3, pod Narodno kavarno.

Prosveta.

DROBTINE O PREGLEJEM »ŠMONCI«.

Kadar nanese pogovor na nekatere naše moderne pisatelje, čuješ pogostoma očitek: »To ni umetnost!« Poskušaj dokazati, beseda da besedo, nazadnje se vname debata, ki je že skoro podobna prekanju. A ne prepričaj. Vsak trdi svoje, vsak ostane pri svojem in ne odneha niti za ped.

Zlasti kadar pade beseda o Ivanu Preglju! Pomagaj si, če moreš, ko ti kdo zabrusi: »To ni umetnost!« Nekoga, ki je z istimi besedami hotel dokazati, da je Angelo Cerkevnik slab pisatelj, je ta vprašal: »Pa mi povejte, kaj je umetnost?«

Marsikateri bi obmolknili, kakor oni, na to vprašanje. Zdi se mi namreč, da sta temu očitku kriva samo dva vzroka: ali nerazumevanje, ali megalomanija. Prvi potrebuje tolmača, drugi palice.

Res je, da potrebuje Pregelj časih tolmača, ki bi ljudem razlagal, česar ne razumejo. Res je pa tudi, da potrebuje Pregelj biriti, ki bi pretepel one, ki si domišljujejo, da so zreli za ministrski stolec, a so v resnici še za pometanje cest preneumni.

Pregelj je umetnik.

Ne rečem, da nam je dal samo subz zlato. Dal je i bronca, i srebra — resnično, tudi kositra. A temu ni kriv Ivan Pregelj. Temu je krivo dejstvo, da je Pregelj — človek, kakor jaz in ti. Da je Bog, bi bil dal samo zlato.

Pregelj ima oči navzven in navzven. V duhu mu je veselje, v srcu trpkost. Veselje, ker vidi navzven v neminljivost in v izpolnitev v večnosti, trpkost, ker gleda obenem navzven, v vsakdanjost in v minljivost pozemskih dobrot.

Prepojen od tega dvojnega obraza človeškega življenja, v duhu in v mesu, vstvarja in oblikuje. Meso mu živi od duha, tolzatelj in odrešenika. A glej, materija in duh stojita v najbolj skladnem razmerju med sabo, vključena v obliko besede, ki je klena. To je zlato.

Zato je Pregelj umetnik.

Mnogi, ki so se slednjič udali in pripoznali vrednost »Plebanus Joanes« ter »Bogovca Jernej«, ne morejo odpustiti Preglju »Šmonce« (Dom in Svet, 1924).

Način, kako nam je Pregelj podal življenje pesnika Simona Jenka, je ne le v naši, temveč v svetovni književnosti čisto nov in samostojen. Zato seveda ne more biti po godu tislom, ki zahtevajo od pisatelja, da se za vsako ceno drži pripoznanih oblik in tradicionalnih načinov. A ni umetnost v tem, da je oblika taka in taka; glede tega sem že uvodoma nekaj povedal. Brez dvoma pa je oblika dokaj važen pripomoček umetniku, zakaj mojsterstvo podpira umetnino v veliki meri.

Oblika »Šmonce« pravim, je v književnosti nova. Drugače pa ne. Pregelj jo je posnel — vedel ali nevedel — iz modernega slikarstva.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Lady Helena ni mogla izpeljati svojega načrta, da obišče mesto; premog so nalagali počasi in z veliko težavo. Popotniki na Duncanu so videli, da so obsojeni ostali pod krovom. Morje in nebo sta se zlivala v eno vodeno meglo. Razume se, da so na ladji govorili največ o vremenu. Vsakdo je imel kaj pripomniti, le major je bil tiho. Tudi vesoljni potop bi ga ne bil spravljal iz ravnotežja. Paganel je stopical sem ter tja in zmajeval z glavo.

»Kakor nalašč, je pravil.

— Saj vidite, da sta se nebo in zemlja zarotila zoper vas, je pripomnil Glenarvan.

— Pa me ne uženeta!

— Kam hočete vendar v takem dežju, mu je branila lady Helena.

— Kaj dež! Prav nič se ga ne bojim, samo za prtljago in nastroje mi je. Vse pojde k vragu.

— Izkravaj se je najbolj bati, je povzel Glenarvan. Ko boste enkrat v Villa Praia, boste imeli udobno stanovanje; enkrat res ne prav čedno, stanovali boste v bližini opic in prešičkov, ki so včasih preljebznivi, toda pravi popotnik si iz tega ne stori dosti. Prvič vas tolaži upanje, da pride v kratkem ladja, ki vas popelje v Evropo; več kot sedem ali osem mesecev ne bo treba čakati.

— Sedem ali osem mesecev! Se je prestrašil Paganel.

— Najmanj. V deževnem času se ladje izogibljejo capverdskih otokov. Pa kaj zato, saj znate porabiti koristno vsako minuto. Otočje je še malo po-

znano. Koliko dela čaka še narodopisca in vremenoslovca, da ne omenim gorovja in krajev.

Preikkovali boste reke, ga je tolažila lady Helena.

— Jih ni, gospa, je odvrnil Paganel.

— Pa potoke?

— Jih tudi ni.

— Studence torej!

— Še manj.

— No, pa se vrzite na gozdove, mu je svetoval »major«.

— Za gozdove je treba drevce, teh pa tukaj ni.

— Lep kraj! Je zaljubljen Paganel.

— Potolajite se, dragi Paganel, mu je prigovarjal Glenarvan, gora vam pa ne bo manjkala.

— Pa so nizke in nezanimive, mylord. Sicer pa so že popisane.

— Popisane! ga je pomiloval Glenarvan.

— Da, moja usoda je že taka. Če me je na Kanarskih otokih prehitel Humboldt, imam tukaj prednika v geologu, ki se je pisal za Karla Sainte-Claire Deville.

— Nemogoče!

— O, pa še kako mogoče! je nadaljeval Paganel z žalostnim glasom. Ta učenjak je pristal z bojno ladjo Decidée na capverdskih otokih in si ogledal najzanimivejši vrh otočja, ognjenik na otoku Fogo. Kaj hočete, da naj delam za njim?

— Zares imate smolo, ga je obžalovala lady Helena. Kaj bo vendar z vami, gospod Paganel?

Paganel je molčal.

»Prav res bi bili boljše naredili, da ste se izkrcali na Madeiri, čeprav nimajo več vina,« je dražil Glenarvan.

Učeni tajnik Zemljepisnega društva je molčal trdovratno.

»Jaz bi čakal, je dejal major z glasom, ki je pravil: jaz bi ne čakal.

— Dragi lord, je vzdihnil tedaj Paganel, kje bo naslednja postaja?

— Nič prej kot v mestu Concepcion.

— Vraga, to me le še oddalji od Indije!

— Oh ne, kakor hitro boste mimo Hornovega rtiča, se ji boste že zopet približevali.

— Ko bi bilo le res!

— Sicer pa, je nadaljeval Glenarvan z resnim obrazom, saj je v Ameriki tudi Indija.

— Kaaj?

— I, če so Indijanci, je tudi Indija, ne? Prebivalci Pamp in Patagonije niso nič manj Indijanci kakor oni ob Gangu in Bramaputri.

— Hudimana, na to pa še pomislil nisem, se je razveselil Paganel, zdi se mi, da bo držalo!

— In še nekaj, dragi moj Paganel, tisto zlato medaljo pa lahko dobite kjerkoli; povsod imate polne roke dela, povsod lahko raziskujete in odkrivete, po Kordiljerskih planinah kot po tibetanskih gorah.

— Kaj pa tek reke Jaru-Džangho-Cu?

— Nadomestite jo z Rio-Colorado! Tudi ta reka je le malo preiskana, njen tek na zemljevidih je precej odvisen od dobre volje zemljepiščev.

— Res je lord, za cele stopinje se mitimo. Oh, prav nič ne dvomim, da bi me Zemljepisno društvo poslalo ravno tako rado v Patagonijo kot v Indijo, če bi bil prosil. Žalibog nisem pomislil na to.

— Vaš stari greh: raztresenost.

— Dragi gospod Paganel, ali nas res nočete spremljati, je dejala lady Helena zapeljivo prijazno.

— Gospa, moje poslanstvo, je stokal Paganel.

— Opozarjam vas, da bomo jadrski skozi Magellanovo ožino, je pritiskal Glenarvan.

»Moj lord, kakšen zapeljivec ste!

„Mohorjeva knjižnica“ na Prevaljah

je že izdala 7 zvezkov lepih povesti. Nove so: 4. zv. Krizev pot. Roman. 5. zv. Knez Serebrjani. 6. zv. Zadržna na grmadi. 7. zv. Otoški postržek. — Vse priporočila Književni odbor v Ljubljani.

Slikarju-kubistu je pomenila ta oblika smrti slike; pisatelju-kubistu pomeni novo stopnjo razvoja, ker so njegova sredstva brez primere bogatejša od slikarjevih. Če naslika slikar isti predmet od vseh strani, po raznih principih, na enem samem platnu, je uničil sliko. Če pa obdeluje pisatelj svoj lik, svojega junaka od vseh strani, v vsakem poglavju z druge strani, je celota kajpada konstrukcija. Celotna podoba je sestavljena iz raznih delov, ki so vsak zase celota. A to pisatelju ne pomeni uničenje življenja, ki ga je hotel predstaviti, temveč — dobesedno — vsestransko pogleditev v življenje, ki ga je nameraval opisati.

Pregelj je razdelil »Šmonco« na šest poglavij. A to niso poglavja v tradicionalnem pomenu: odlomek fabule, temveč je v »Šmonci« v vsakem poglavju fabula docela izčrpana, delo v sebi zaokroženo. Imamo nekako šest raznih vpogledov v življenje Simona Jenka; če jih seštejemo, združimo v enega, imamo popolno sliko pesnikovo pred seboj.

Lehko bi obdelal isto snov na tradicionalen način in pomešal vsa opazovanja v kronološki »red«. A Preglju je bilo na tem, da loči elementarne poteze, da snov »razdeli«, zato da bi mogel čim boljše in natančnejše pokazati glavne poteze iz junakovega življenja.

Ni dvoma, da se mu je ta prvi poskus poročil. Kolikor je pomanjkljivosti v »Šmonci«, so za čitatelje brez pomena, dasi bodo pri natančnem opazovanju pisatelju samemu v korist. A ni moj namen, odkrivati jih pisatelju, ki jih menda sam najbolje vidi in čuti.

Preglju očitajo, da je napravil iz književnega jezika spak. Nisem jezikoslovec, da bi s tega strogega stališča obravnaval Pregljev jezik; toda vredno se mi zdi, povedati nekaj tudi v tem oziru.

V drugi izdaji »Plebanus Joanes« (Kranj 1925), je Pregelj tolmačil pod črto nekatere izraze, ki niso v splošni rabi, a za fraze v tujih jezikih je pod črto postavil slovenski prevod.

Zaradi neobičajnih izrazov hočem omeniti, kaj pravi D'Annunzio v predgovoru svojemu romanu »Trionfo della morte« glede italijanskih pisateljev in italijanskega književnega jezika: »Naši pripovedniki uporabljajo večidel za svoje potrebe nekaj sto navadnih izrazov, pregledajo popolnoma najbolj živo in najbolj čisto bogastvo narečja, kateremu predbacivajo nekateri revnost in skoro okornost. Besedni zaklad, ki ga večina uporablja, je sestavljen iz negotovih, netočnih izrazov, nečistejša izvoza, brezbarvnih, za vsakdanjo uporabo preoblikovanih, kar jim je vzelo prvotni pomen s tem, da morajo izražati različne in nasprotujoče si stvari... Nasprotno, naš jezik je radost in sila delavnega mojstra, ki pozna, prodira in razkroja od stoletja do stoletja nabrane zaklade, katerih so eni gibki in neprestano prenavljajoči se, drugi komaj osvobodjeni prve skorje, eš drugi spet v vsej globini skriti, polni še nepoznanih čudovitosti, ki bodo dali opojnost zadnjemu raziskovalcu.«

Pregelj je raziskovalec jezikovnih zakladov in ne njegova napaka, marveč njegova prednost, da jih vpleta v gradnjo svojih del.

Tudi glede uporabe tujih jezikov v slo-

venskem besedilu mu nimamo kaj očitati. Navada je povsod, da pisatelj na tak način karakterizira bodisi katero osebo, bodisi samega sebe. V nešteti delih priznanih dobrih pisateljev vsega sveta najdemo fraze v tujih jezikih. Francozi rabijo angleščino, Angleži francoščino, Nemci francoščino, angleščino in italijanščino, Italijani francoščino in angleščino, Rusi francoščino in nemščino itd., povsod so tuji jeziki, kakor jih in »igenca dotičnega naroda časih rabi, prenešeni v leposlovje. Zato se ne smemo čuditi Preglju, če se poslužuje te navade.

»Šmonca« pomeni vsekakor velik korak naprej. Ne le za Preglja, temveč za slovensko književnost sploh. Umetnina se z mojstersko, novo obliko gotovo stopnjuje v svoji vrednosti. Pregelj ni le umetnik, temveč tudi mojster oblike, da malo takih.

Silvester Škerl.

Orlovski vestnik.

Žužemberk. V nedeljo 19. julija bo v Žužemberku tabor trebanskega orlovskega okrožja. Ob 9 sprejem gostov, ob 10 sprejem od farne cerkve na trg, kjer bo cerkveni govor, sv. maša in nato slavnostno zborovanje. Popoldne ob 3 javna telovadba in prosta zabava. Sodeluje domača godba.

Knjige in revije.

5. št. Kritike. Kot nadaljevanje članka o narodnosti priobčuje J. Vidmar uvodni članek o malih narodih. — K. Dobida ocenjuje »Bomladansko umetnostno razstavo« bratov Dobrovičev, Dolinarja in Kosa. O priliki novega naštviranega »Pohujšanje« objavlja J.

Vidmar nekaj misli o tem delu in o uprizoritvi. M. Hribar poroča o Vebrovi knjigi: Problemi sodobne filozofije. Pri ocenjevanju 4. in 5. zv. Finžgarjevih zbranih spisov spregovori J. Vidmar o nekaterih važnejših značilnostih tega pisatelja. St. Kosovel prinaša pregled preteklega gledališke sezijskega, M. Bravničar pa poroča o poslednjem Matičnem koncertu.

Dijaški vestnik.

Tečaj na Gori Oljki. Skupen odhod iz Ljubljane je v sredo z vlakom ob 12.10. — Fr. M.

Naznanila.

Slovensko »Marijonetno gledališče Atena« bo letošnje jesen spet odprlo svoj mali hram naši mladini, ki bo imela spet priliko ob nedeljskih popoldnevih zabavati se ob Gašperčku in živeti nekaj ur v kraljestvu palčkov in pravljic. Pa tudi odrasli bodo utegnili najti čistejšega ugodja v tem malem svetu, ki po svoje predstavlja gibanje življenja. Da pa bo naše marijonetno gledališče moglo v vsem zadostiti svoji nalogi, se uprava in vodstvo obračata tem potom na javnost in sicer na vse one, ki imajo veselje do igralskih nastopov, da bi proti za to določeni nagradi sodelovali kot igralci in voditelji lutk. Vodstvo bi potrebovalo okrog šest moških igralcev in vsi tisti, ki čutijo za to udeleževanje veselje, naj se v najkrajšem času javijo pisмено (z natančnim naslovom) pri vratarju Ljublj. kreditne banke, nakar jim bo vodstvo gledališča pisмено poslalo povabila na za to določen sešatek. — Uprava in vodstvo marij. gled. Atena.

Poizvedovanja.

Pošten najditelj se naproša, naj vrne črn crepdečinast šal, izgubljen v nedeljo 12. t. m. okrog 9 zvečer na Resljevi cesti. Odda naj se pri upravi »Slovenca«.

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Selenburgova ulica 6/1
Telefon štev. 950

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Kateri dve učiteljici
avent. učitelj iz ljublj. oblasti bi bili pripravljene zamenjati mestu v mariborski oblasti? — Ponudbe na upravo lista pod šifro Dve učiteljici 4537.

Prodajalka
starejša, samostojna moč, se sprejme v večjo trgovino v Savinjski dolini. Nastop do 1. septembra. — Ponudbe s prepisi pričeval na upravo lista pod Poštenost št. 4548.

Janko Modričan
trgovec
Eleonora Modričan
roj. Fantini
poročena
Ljubljana, v mes. juliju 1925.

Dobro izurjena ŠIVILJA
gre na dom. — Gre tudi na deželo. — Ponudbe se prosi na upravo lista pod »Šivilja«.

NA BREZOVICI št. 57
se prodaja belo, enoletno samsko KOZO z dvema mladima z 750 Din takojšnjega plačila. 4500

Prodajalka meš. stroke
želi premeniti mesto. — Cenj. ponudbe upravi pod »Takoje«
Iščem mesto blagajničarke ali pomočnice v špecer, ali manufakt. trgovino. Ponudbe upravi pod: »Blagajničarka«.

Rudarski nadzornik
mlad, z dovršeno rudarsko šolo, dober risar, se išče za naš tehniški biro: »Uprava rudnika »Rtanj«, Boljavec, Srbija.« 4552

Hišnik ali hišnica
se sprejme za 1. avg. Zakonca brez otrok in da ima moč veselje do vrtnega dela, imajo prednost. — Pismene vprašanja na upravo tega lista pod »Brezplačno stanovanje«.

Večja trgovina v mestu na dež. sprejme takoj in pozneje 4 agil. pomočnike
meš. stroke, začelnike, ki so servirali v večjih trgovinah na deželi in so perfektni v računstvu. Istotam se sprejme dobra KUHARICA sred. let, marljiva in snažna, ter SLUŽKINJA za vse. Ozira se le na pridne delavne moči. — Ponudbe pod »Belakrajna« št. 4553 na upravo.

Išče se inženier
za rudokop bismuta, zlata, srebra in bakra. — Oferte na S. Hofman iz Londona, Grand Hotel »Petrograd«, Beograd.

Išče se za takojšen nastop fakturist
sposoben in zanesljiv, samski, s primerno teoretično izobrazbo in večletno trgovsko prakso, z znanjem slovensčine in nemščine, stenografije in strojepisja. Ponudbe z navedbo plače pri prosti kurjavi, razsvetljavi in stanovanju na: Združene papirnice d. d., Vevče, pošta Devica Marija v Polju.

B. S. A.
dobro ohranjeno motorno KOLO, 2 1/2, se takoj prodaja. — Ogleda se v delavnici JUGO-AVTO — Ljubljana, Dunajska cesta. 4560

Zahvala.
Podpisana posestnika se »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani za v polnem obsegu izplačano odškodnino po požaru iskreno zahvaljujeva in gornji zavod kot domačo zavarovalnico najtopleje priporočava. — Bevče pri Velenju, dne 11. julija 1925.
JOŽE GOLTNIK
IVANKA GOLTNIK.

PRIKROJEVALKO,
direktice za izdelovalnico perila, ženskega in moškega (samo prvotno moč), se išče. — Ponudbe na upravo lista pod: »Perilo« št. 4094.

Ugodno se prodaja
1 enosedezno avto, 1 motorno kolo s priklonim vozom ter več možkih in damskih koles.
Jos. Prusnik, Kamnik.

UGODNO SE PRODA ALI ZAMENJA
dvonadr. HIŠA, z 28.000 m² obdelan. vrta, v hiši lekar. in gost., stanov. 4 sob in vrt kupcu po dogovoru; gostilna v 3 mes. na razpolago. Izve se v upravi lista v Mariboru.

Soba z 2 posteljama in poseb. vhom se takoj odda. — Naslov pove upravo lista pod št. 4536.

Kdo mi posodi
5000 Din na moje hišo? — Ponudbe na upravo lista pod šifro »NOVA HIŠA«. 4572

Planino dunajska znamenita, ka, dober glas, za 7500 Din naprodaj. — JUNTES - Velika čolnarska ulica 10/II, Trnovo. 4523

Graščinsko posestvo
v Sloveniji, ležeče ob železnici, z lastnim loviščem, z lepim gozdom, deloma za sekanje, se prodaja za izredno nizko ceno 750.000 Din. — Vprašanje na upravo »Slovenca« pod št. 4561.

Naprodaj imam dva dobro ohranjena

stroja za izdelovanje glavnikov
Natančnejša pojasnila se dobe pri Vinko Pinteriču, trgovcu v Slovenjgradcu.

NAJBOLJŠA REKLAMA
so oglasi v »Slovencu«.

Fizol vseh vrst, suhe gobe, repno seme, kumna, mravljična jajca in druge pridelke kupuje Sever & Komp., Ljubljana. Cene spo- ročamo na zahtevo. —

Gostilno
na račun ali pa tudi v najem oddam z novembrom letos v Ljubljani, na Miklošičevi cesti 4. — Ponudbe na lastnika Alojzija Pogačnika, istotam.

Frera najnovejša dirkalna DVOKOLESA, lahka, luksuz, so došla. Motorji znižane cene. — »TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. 3419

Cenjenemu občinstvu najtopleje priporočam higienično urejeni BRIVSKI SALON.

Niko Koman
Poljanska cesta št. 13, nasproti II. drž. gimnazije.

Trgovski lokal
manjši, na prometnem kraju v Ljubljani vzemem takoj v najem. Ponudbe pod št. 500 na upravo lista.

VAGON suhih DESK
in plohov, mešani les, se poceni prodaja pod »Različni les« št. 4463 v upravi lista.

OTROŠKI VOZICKI,
dvokolesa, motorji, preumetna, najceneje. Sprejemajo se vsa popravila. — Prodaja na obroke, ceniki franko. TRIBUNA, F. B. L. — tovarna dvokoles, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Električne tvornice Škodovih zavodov v Plznu.

Zastopstvo za Jugoslavijo:
Ljubljana, Selenburgova 7. hiša Jadranske banke.

Dobavljajo: najsolidnejše in najcenejše elektromotorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade: električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd. itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani!
Poset inženirja brezplačno na razpolago.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom prežujo vest, da je naš dobri soprog, oče, brat, širic in svak, gospod

Franc Kodela

trgovec in posestnik

v nedeljo dne 12. julija ob 13. uri po kratki in mučni bolezni v 67. letu starosti bogu vdano preminul. — Pogreb predralega pokojnika se vrši v torek 14. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Podsmreka št. 5, na pokopališču na Vič.

Podsmreka pri Ljubljani, dne 13. julija 1925.

Ivana Kodela roj. Auman, soproga. — Franc, Francka in Antonija, otroci. — Franja Kodela, roj. Kanc, sinaha. — Matija Kodela, brat. — Frančiška Sever roj. Kodela, sestra. — Martin Bizjak, Ivan Brodnik, vnuki in vnukinje.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjemi in krediti vsak vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana
Tel. 40, 457, 548, 805, 806

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Viktor Cenčič.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.